

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Kateřina Rajtorová

Odpovědnost za vady při spotřebitelské koupi

Diplomová práce

Olomouc 2024

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Odpovědnost za vady při spotřebitelské koupi“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou a mezer má 119 688 znaků.

V Olomouci dne 30. 6. 2024

.....

Kateřina Rajtorová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala mé vedoucí diplomové práce, Dr. Ritě Simon, LL.M., B.A., a to zejména za její ochotu, vstřícný přístup, cenné rady a připomínky, které mi pomohly při vypracování této práce.

Rovněž poděkování patří mým milovaným rodičům, kteří ve mě po celou dobu mého studia věřili. Bez jejich neutuchající podpory, porozumění v těžkých chvílích a láskyplného zázemí, které mi poskytovali, by mé studium nebylo možné.

Obsah

Seznam použitých zkratk, zkratkových a zkrácených slov.....	6
Úvod	7
1. Obecná úprava odpovědnosti za vady	9
1.1 Úprava smluv.....	9
1.2 Vada	10
1.2.1 Faktická a právní vada	10
1.2.2 Zjevná a skrytá vada	12
1.2.3 Podstatná a nepodstatná vada	12
1.2.4 Odstranitelná a neodstranitelná vada	13
1.2.5 Práva z vadného plnění	14
1.3 Vývoj odpovědnosti za vady	15
1.3.1 Historický exkurz	15
1.3.2 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění ke dni 1. 1. 2014.....	18
2. Smlouva uzavíraná se spotřebitelem.....	20
2.1 Subjekty právního vztahu	21
2.1.1 Spotřebitel.....	21
2.1.2 Osoba samostatně výdělečně činná	25
2.1.3 Podnikatel	25
2.2 Práva z vadného plnění při spotřebitelské koupi	26
3. Odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi.....	29
3.1 Vývoj odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi.....	30
3.2 Jakost při převzetí	32
3.2.1 Subjektivní požadavky	32
3.2.2 Objektivní požadavky	33
3.3 Práva z vadného plnění při spotřebitelské koupi	35
3.4 Vyloučení odpovědnosti za vady	36
3.5 Nizozemská úprava odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi	36

3.6	Uplatnění práv z odpovědnosti za vady	39
3.6.1	Odstranění vady	40
3.6.2	Právo na dodání nové věci, součásti věci	41
3.6.3	Právo na opravu věci	41
3.6.4	Přiměřená sleva.....	41
3.6.5	Odstoupení od smlouvy	43
3.6.6	Úskalí procesu po uplatnění práv z odpovědnosti za vady.....	44
3.6.7	Řádné vyřízení, nevyřízení a zamítnutí reklamace.....	44
3.7	Nizozemská úprava uplatnění práv z odpovědnosti za vady	45
4.	Případová studie	47
4.1	Rozhodnutí Krajského soudu v Brně – pobočka Jihlava ze dne 26. 4. 2023, č. j. 54 Co 41/2023-85	47
4.1.1	Vymezení předmětu smlouvy	48
4.1.2	Spotřebitelská kupní smlouva.....	49
4.1.3	Právo na odstoupení od smlouvy	50
4.1.4	Prodlení s vrácením kupní ceny.....	52
4.2	Zhodnocení rozdílů mezi právními úpravami	52
Závěr	54	
Použitá literatura	57	
Anotace	61	
Summary	62	
Klíčová slova	63	
Keywords	64	

Seznam použitých zkratk, zkratkových a zkrácených slov

B2B	Business To Business (od podnikatele k podnikateli)
B2C	Business To Consumer (od podnikatele ke spotřebiteli)
BW	Burgerlijk Wetboek (nizozemský občanský zákoník)
CPU	Central Processing Unit (Centrální procesorová jednotka)
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
HDD	Hard Disk Drive (Pevný disk)
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OchSpotř	Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění k 1. 1. 2014
RAM	Random Access Memory (Paměť s náhodným přístupem)
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SSD	Solid State Drive (Pevný disk na bázi polovodičů)

Úvod

Tématem mé diplomové práce je problematika odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi, avšak s ohledem na omezený rozsah práce se budu věnovat pouze vybraným institutům této rozsáhlé a komplikované materie, kterými jsou např. jakost při převzetí či uplatnění práv z odpovědnosti za vady. Ze stejného důvodu v práci není zohledněna problematika digitálního obsahu.

Sledovaným cílem diplomové práce je shrnutí problematiky odpovědnosti za vady, analýza základních otázek vyvstávajících z jednotlivých ustanovení právní úpravy ve spojení s praktickými důsledky. Pro svou práci jsem si stanovila základní otázky: a) Liší se zásadním způsobem práva z vadného plnění při prodeji zboží spotřebiteli od obecného režimu práv z vad předmětů koupě?, b) Lze si v rámci platné právní úpravy smluvně upravit míru odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi, případně jaké limity má v tomto případě zásada autonomie vůle smluvních stran?, c) Je v některých případech možné, aby právnická osoba byla ve smluvním vztahu považována za spotřebitele?, d) Je reálné, aby spotřebitel byl oprávněn uplatnit právo z vady v případě, že již uplynula lhůta k uplatnění práv z vadného plnění?, e) Chrání aktuální česká soukromoprávní úprava odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi dostatečně spotřebitele v porovnání s nizozemskou právní úpravou?. Tyto otázky by měly být mým zkoumáním zodpovězeny a měly by tak zpřehlednit a osvětlit tuto problematiku.

Hlavním důvodem výběru tohoto tématu je jeho aktuálnost a význam, a to s ohledem na nedávnou novelu č. 374/2022 Sb. V této souvislosti je diplomová práce zaměřena na odpovědnost za vady při spotřebitelské koupi po přijetí novely č. 374/2022 Sb., a bude značně srovnávat úpravu před a po novelizaci. Dále se ve své práci pokusím komparovat českou právní úpravu s nizozemskou, přičemž chci vymežit přednosti těchto právních řádů vedle sebe. Nizozemskou právní úpravu jsem si pro komparaci vybrala zejména z důvodu její neobvyklosti, neboť se jí kolegové ve svých pracích spíše vyhýbají, ačkoli je jedná o velmi zajímavou právní úpravu, které stojí za to dát prostor.

Dalším z důvodů je skutečnost, že se jedná o oblast, která se dotýká v běžném životě nás všech, a proto ji považuji za velice fascinující a vhodnou pro zpracování v diplomové práci. Již během studia jsem měla možnost se v rámci jednoho z hlavních předmětů seznámit s některými aspekty této problematiky a nejspíše právě proto mě téma odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi oslovilo.

Mé zkoumání by mohlo být potencionálním přínosem pro odbornou společnost, neboť může přispět k lepšímu pochopení problematiky odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi a nabídnout tak zcela nový pohled a praktická řešení.

1. Obecná úprava odpovědnosti za vady

1.1 Úprava smluv

Smlouva je považována za základní druh právního jednání, které se vyznačuje shodným projevem vůle (konsenzem) dvou či více stran, kdy právě tento konsenzus vyvolává právní následky. NOZ vyžaduje pro platný vznik smlouvy projevy vůle všech smluvních stran, není možné, aby smlouva vznikla s vůlí pouze jedné strany. Smlouvou tedy míníme dvoustranné a vícestranné právní jednání, které směřuje primárně ke vzniku závazku.¹

Smlouvy lze obecně třídit dle různých kritérií, kdy nejčastěji rozlišujeme smlouvy pojmenované oproti nepojmenovaným, úplatné oproti bezúplatným či reálné oproti konsenzuálním. V případě prvního dělení hovoříme o velice tradičním dělení, neboť určité hojně užívané typy smluv máme v NOZ upraveny jako jednotlivé smluvní typy, a to zejména např. smlouvu darovací, kupní nebo nájemní. Pro tyto smlouvy je charakteristické, že obsahují několik specifických znaků, kterými se vyznačují a z praktických důvodů je zákon výslovně upravuje. Tím je dán právní režim pojmenované smlouvy. Oproti tomu NOZ také umožňuje, aby si smluvní strany uzavřely smlouvu, která není upravena jako smluvní typ (ust. § 1746 NOZ), strany jsou v tomto případě vázány tím, co si samy ujednaly a ve zbytku tím, co je v souladu se zákonem, dobrými mravy či tím, co plyne ze zvyklostí. V případě dělení smluv na reálné a konsenzuální se zaměříme na způsob vzniku smlouvy. Konsenzuální smlouva je uzavřena konsenzem, tedy shodným projevem vůle k uzavření smlouvy, zatímco smlouva reálná vyžaduje spolu s konsenzem ještě určité reálné chování. Konsenzuální smlouvou je tedy například smlouva, kdy není obecně třeba žádné specifické činnosti nad rámec konsenzu. Reálnou smlouvou je pak např. smlouva o zápůjčce, kdy k uzavření takové smlouvy je potřeba nad rámec konsenzu také přenechání zapůjčení věci k užití jinému.

Při uzavírání smlouvy se setkáváme s nabídkou (ofertou) a přijetím nabídky (akceptací). Proces uzavírání smluv typicky začíná učiněním nabídky navrhovatelem (oferentem) směřované určité osobě (oblátovi) za účelem uzavření smlouvy. Nabídka je vymezena v ust. § 1732 NOZ jako „*právní jednání směřující k uzavření smlouvy*“², které obsahuje podstatné náležitosti smlouvy tak, aby nabídka mohla být přijata pouhým jednoduchým a nepodmíněným přijetím, přičemž navrhovatel sám již v nabídce stanoví, co považuje za nezbytné k dohodě s ohledem

¹ HULMÁK, Milan. In: HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník V: Závazkové právo. Zvláštní část (§ 1721- 2054). Komentář. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2014, s. 18.

² Ust. § 1732 NOZ.

na své vlastní zájmy, aby vznikla smlouva. Následně včasným přijetím účinné nabídky vzniká smlouva, avšak v případě nečinnosti obláta nemůžeme dovozovat přijetí nabídky, neboť mlčení samo o sobě neznamena přijetí nabídky, samozřejmě nečinnost můžeme považovat za projev vůle v případě, že z této nečinnosti s ohledem na okolnosti jednoznačně vyplývá souhlasný projev vůle.

1.2 Vada

Vadou je jakákoliv odchylka mezi plněním poskytnutým a plněním dluhovaným, tedy kdykoli je plněno odlišně, než plněno mělo být, je rozdíl mezi těmito plněními vadou.³ Důležité je vadu shledávat jakožto podstatným nedostatkem, který zakládá porušení povinností plynoucích ze smluvního vztahu. Posuzovat existenci vady musíme pak primárně dle toho, co bylo stranami ujednáno a teprve sekundárně dle toho, co je pro danou věc či smluvní vztah obvyklé, nebyla-li věc ve smlouvě dostatečně vymezena. Za výchozím ustanovení pro vadu věci považujeme ust. § 2099 odst. 1 NOZ, které stanoví „*Věc je vadná, nemá-li vlastnosti stanovené v § 2095 a 2096. Za vadu se považuje i plnění jiné věci. Za vadu se považují i vady v dokladech nutných pro užívání věci.*“⁴ Vlastnosti předmětu koupě stanovené ust. § 2095 NOZ považujeme za objektivní požadavky (např. množství, jakost a provedení), oproti tomu vlastnosti stanovené v ust. § 2096 považujeme za subjektivní požadavky (např. vzorek a předloha).

1.2.1 Faktická a právní vada

V rámci NOZ nenajdeme přímé rozdělení vad faktických a právních, neboť pojem faktická vada se v právní úpravě nikterak neobjevuje čili můžeme říci, že se jedná především o teoreticky vymezovanou kategorii vad. Dle české judikatury je faktickou vadou taková vada, která se přímo dotýká převáděné věci v rámci právního vztahu, kdy se jedná zejména o nedostatky fyzické povahy, kterými jsou vlastnosti předmětné věci jako je vzhled, kvalita, množství či funkčnost.^{5,6} V rámci ochrany spotřebitele máme tyto vady uvedeny v ust. § 2161

³ ŠILHÁN, Josef. *Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 111.

⁴ Ust. § 2099 odst. 1 NOZ.

⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2008, sp. zn. 33 Odo 897/2006.

⁶ VÍTOVÁ, Blanka. In: HULMÁK, M., a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014)*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 150.

NOZ. Z tohoto ustanovení vyplývá, že faktické vady mají své specifické následné členění, a to na faktické vady týkající se kvality, kvantity a nesouladu s právními předpisy.

Kvalitou neboli jakostí, máme na mysli údaj o vlastnosti věci. Vadou v kvalitě tak rozumíme stav, kdy taková vada spočívá v nedostatku vlastností, které byly stranami ujednány, přičemž tato vada ovlivňuje či dokonce znemožňuje možnosti použití věci k tomu, k čemu je určena. Náležitě vlastnosti věci míníme i takové vlastnosti, které byly uvedeny výrobcem, samotným prodejcem či je prodávající označil ve své reklamě, popřípadě je mohl kupující předpokládat vzhledem k povaze předmětu. Za vadu v kvalitě je třeba považovat širokou škálu plnění odchylovající se o plnění smlouveného, tedy ku příkladu plnění v podobě tzv. aliudu, kdy dochází k plnění jiné věci, než byla sjednána.

V případě kvantitativní vady hovoříme o vadě v množství, tedy tato vada nastává v případě, že je plněno méně, než bylo dohodnuto, avšak za předpokladu, že se nejedná o částečné plnění. Může však nastat situace, kdy je plněno více, než bylo dohodnuto. V takovém případě je na kupujícím, zdali přebytečné množství věci odmítne či přijme, nicméně pokud bez zbytečného odkladu takové rozhodnutí neučiní vůči prodávajícímu, dochází k aplikaci vyvratitelné právní domněnky, tedy má se za to, že je kupní smlouva uzavřena i ohledně nadbytečně plněného množství věci. Oproti tomu v protichůdném postavení stojí vady právní, které jsou velmi specifickým a složitým institutem soukromého práva, a pro účely této práce vymezují pouze jejich základní charakteristiku.⁷

V případě právních vad vycházíme z ust. § 1920 odst. 1 NOZ, které stanoví, že předmět plnění má právní vadu, pokud k němu uplatňuje právo třetí osoba, ledaže o takovém omezení nabyvatel věděl nebo musel vědět. Můžeme hovořit např. o prodeji věcí, které nejsou ve vlastnictví prodávajícího, kdy v takovém případě je vlastnické právo k věci právem třetí osoby.

Zákon jasně stanovuje hlavní dva předpoklady pro pojem právních vad, a to faktické uplatnění práva třetí osoby vůči předmětu plnění, jakožto objektivní složka právní vady, a nevědomost nabyvatele o takovém právu, jakožto složka subjektivní. Avšak nevědomost v tomto případě je dle okolností objektivizována ve vztahu k ust. § 4 a § 5 NOZ.⁸ Z uvedeného je zřejmé, že oproti vadě faktické není v případě právní vady podstatou fyzická vlastnost předmětné věci.

⁷ Blíže se právním vadám věnuje dr. Kolmačka ve své disertační práci „*Odpovědnost za právní vady*“.

⁸ ŠILHÁN, Josef. In: HULMÁK, M., a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014)*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 902.

1.2.2 Zjevná a skrytá vada

Zjevnou a skrytou vykládáme společně z jednoho prostého důvodu, kterým je časový okamžik rozpoznání takové vady, neboť jejich rozlišení leží právě na okamžiku, kdy jsou pro spotřebitele rozpoznatelné. Toto rozlišení má uplatnění zejména u koupě, ať už jde o koupi v obecném či speciálním právním režimu, který ji NOZ přiznává.

Vadu zjevnou při uzavření smlouvy vymezuje ust. § 2103 NOZ, které stanoví pravidlo, kdy kupujícímu nesvědčí práva z vadného plnění. Toto pravidlo se uplatní v případě, že se jedná o vadu, kterou kupující musel s vynaložením obvyklé pozornosti poznat již při uzavření smlouvy. Rozhodujícím je okamžik *při uzavření smlouvy*, tedy kupující musí mít objektivně možnost poznat vadu právě při uzavření smlouvy, nejčastěji prohlídkou předmětné věci.⁹ Současná judikatura uvádí, že lze za zjevné vady považovat jen takové, jejichž existence je kupujícímu zjevná na první pohled, popřípadě takové, které lze zjistit běžnými zkouškami věci.¹⁰

Shora uvedené pravidlo se však neuplatní, pokud prodávající kupujícího výslovně ujistil, že předmětná věc je bez vad, anebo byla prodávajícím taková vady listivě zastřena.

1.2.3 Podstatná a nepodstatná vada

Za další velmi důležité dělení pro účel uplatnění práv z vad, kterému se v této kapitole budu věnovat je dělení na vady podstatné a vady nepodstatné, tedy na vady, které zakládají podstatné či nepodstatné porušení smlouvy. Definice těchto vad zákon přímo nevymezuje, nicméně v rámci tohoto dělení je zákonem upraveno vadné plnění, které zakládá podstatné porušení smlouvy v ust. § 2106 NOZ, a vadné plnění, které zakládá nepodstatné porušení smlouvy v ust. 2107 NOZ.

V souvislosti s výkladem těchto ustanovení je nutné pamatovat na obecné pravidlo zakotvené v ust. § 2002 odst. 1 NOZ, které vymezuje porušení smlouvy podstatným způsobem jako „*takové porušení povinnosti, o němž strana porušující smlouvu již při uzavření smlouvy věděla nebo musela vědět, že by druhá strana smlouvu neuzavřela, pokud by toto porušení předvidala.*“¹¹ Naproti tomu je vyvratitelnou právní domněnkou dáno, že v ostatních případech se má za to, že porušení podstatné není, tedy se jedná o nepodstatné porušení.

⁹ ZAPLETAL, Jiří. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír. *Občanský zákoník: Komentář. 2. vydání (2. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2023, § 2103.

¹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. dubna 2016, sp. zn. 32 Cdo 2290/2014.

¹¹ Ust. § 2002 odst. 1 NOZ.

Můžeme říci, že podstatným porušením smlouvy myslíme závažné porušení jedné ze stran, které narušuje podmínky smlouvy výrazným způsobem. Důsledkem takového porušení může být právo stížené strany na odstoupení od smlouvy a případně i nárok na náhradu škody, neboť nepodstatné porušení povinnosti nezakládá právo odstoupit od smlouvy.¹² V takových případech musíme mít stále na paměti, že právo na odstoupení od smlouvy, tedy zrušit smlouvu od počátku, je nejprísnejším možným důsledkem, přičemž není žádoucí jej nadužívat, neboť dle § 574 NOZ je zákonodárcem preferováno hledět na právní jednání jako na platné, a tedy smlouvu zachovat.

1.2.4 Odstranitelná a neodstranitelná vada

Posledním dělením v rámci této práce je rozlišení mezi odstranitelnými vadami a vadami neodstranitelnými. Toto rozdělení je specifikováno v ust. § 1923 NOZ, který hovoří o tom, že pro případ, že je „*vada odstranitelná, může se nabyvatel domáhat buď opravy nebo doplnění toho, co chybí, anebo přiměřené slevy z ceny.*“¹³ Pokud je však vada neodstranitelná a nelze pro takovou vadu předmět plnění řádně užívat, má nabyvatel dvě možnosti, buď odstoupit od smlouvy či se může domáhat přiměřené slevy z kupní ceny. Je tedy zřejmé, že odstranitelnou vadou je taková vada, kterou lze efektivně odstranit, oproti tomu vadou neodstranitelnou je taková vada, kterou není možné odstranit ať už z technických důvodů či by se jednalo o ekonomicky nesmyslné jednání, tedy by odstranění vady nebylo efektivní a účelné.

V souvislosti s ust. § 1923 NOZ vyvstává otázka, jak postupovat v situaci, kdy vada je sice neodstranitelná, avšak není překážkou pro řádné užívání předmětu plnění.¹⁴ Tato varianta není nijak nezohledněna, avšak taková situace může skutečně nastat a je absurdní ji zcela vyloučit z práv z vadného plnění. Z toho důvodu je nutné právní úpravu vykládat s ohledem na smysl a účel zákona.¹⁵ Domnívám se, že v praxi pro tento případ budou adekvátní pouze dvě možnosti, kdy jednou z nich je právo nabyvatele požadovat opravu či doplnění toho, co chybí nebo přiměřenou slevu z původní ceny, neuplatní se zde právo na odstoupení od smlouvy, neboť ačkoli je vada neodstranitelná, lze předmět plnění řádně užívat i s takovou vadou.

¹² VÝTISK, Michal. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír. *Občanský zákoník: Komentář. 2. vydání (2. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2023, § 2002.

¹³ Ust. § 1923 NOZ.

¹⁴ ŠILHÁN, Josef. In: HULMÁK, M., a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014)*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 912.

¹⁵ ŠILHÁN, Josef. In: HULMÁK, M., a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014)*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 912.

1.2.5 Práva z vadného plnění

Práva z vadného plnění jsou v občanském zákoníku upraveny roztržštěně na více místech. Existence těchto práv je ukotvena v ust. § 1914 NOZ, dále je nacházíme v obecných ustanoveních spojených s institutem kupní smlouvy, konkrétně v ust. § 2106–2107 NOZ. Speciální právní úpravu práv z vadného plnění při prodeji zboží spotřebiteli následně nacházíme v ust. § 2165–2174 NOZ.

Obecně můžeme práva z vadného plnění vymezit jako práva, která svědčí kupujícímu předmětu nabytého z uzavřeného závazku, který nese vadu, tedy jakoukoliv odchylku mezi plněním poskytnutým, a plněním dluhovaným¹⁶, tj. plněním, které se nedá považovat za řádné. Aby bylo možné úspěšně uplatnit právo z vadného plnění je nutné vadu vytknout včas. Včasným vytknutím vady je myšleno vytknutí bez zbytečného odkladu poté, co měl nabyvatel možnost si předmětnou věc prohlédnout a vadu zjistit. V případě, že vada není vytknuta včas, dochází nikoli k zániku práva, ale pouze k promlčení práva. Následně při námítce opožděného vytknutí vady u soudu, soud kupujícímu právo z vadného plnění nepřizná.

Za předpokladu, že existuje úplatný závazkový vztah s vadným plněním a vada byla včas vytknuta, vzniká kupujícímu nárok na uplatnění práv z vadného plnění. V tomto okamžiku je nutné rozlišovat situace, kdy lze vadu odstranit a kdy nikoli. V případě odstranitelné vady pak má kupující vadného předmětu plnění nárok na odstranění vady formou opravy, doplnění či slevy z kupní ceny předmětu. Oproti tomu v situaci, kdy je vada předmětu neopravitelná, bude řešena pomocí slevy z kupní ceny předmětu či v krajních případech odstoupením od smlouvy.

NOZ dále přiznává kupujícímu náhradu nákladů účelně vynaložených při uplatnění práv z vadného plnění. Účelně vynaložené náklady jsou takové, které kupující musel vynaložit k řádnému uplatnění práv z vadného plnění, a to včetně nákladů na předání či uschování věci.¹⁷ Náhrada nákladů je pak možná pouze v případě oprávněného vytknutí práva z vadného plnění, a to v účelné výši, neboť je nutné dbát racionálnosti jednání kupujícího. Mimo to je nutné uplatnit právo na náhradu nákladů ve lhůtě jednoho měsíce, která začíná běžet po uplynutí doby, kdy bylo třeba vadu vytknout.

¹⁶ ŠILHÁN, Josef. *Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku. Vydání první.* Praha: C.H.Beck, 2015, s. 111.

¹⁷ POROD, Jakub. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír. *Občanský zákoník: Komentář. 2. vydání (2. aktualizace).* Praha: C. H. Beck, 2023, § 1924.

Tato úprava je obecného charakteru a je tak základním východiskem pro práva z vadného plnění při spotřebitelské koupí, nicméně s ohledem na potřebu vyšší míry ochrany spotřebitele je oproti speciální úpravě triviální.

1.3 Vývoj odpovědnosti za vady

Odpovědnost za vady byla vždy nejčastěji pojena s kupní (potažmo směnnou) smlouvou, tomu je tak dodnes, neboť kupní smlouva je pravděpodobně společensky nejvýznamnějším právním institutem, a to z důvodu její nezbytnosti pro obvyklý chod života ve společnosti. Domnívám se, že právě z tohoto důvodu je historicky nejčastěji legislativně zasahováno do právní úpravy smlouvy o koupí, přičemž je posilována ochrana kupujícího. Tato skutečnost je reflektována zejména v B2C vztazích, kde je ochrana kupujícího nejvýznamnější a nejrozsáhlejší.

1.3.1 Historický exkurz

První snahy o utváření právní úpravy odpovědnosti za vady můžeme přisuzovat době největšího rozmachu směnného obchodu, který spatřujeme již v raném starověku, přičemž největší rozkvět pozorujeme v římském právu. Tehdejší odpovědnost za právní vady zboží se vyvinula z povinnosti prodávajícího předat předmět koupě kupci ve stavu, kdy nebylo možné jej po právu odejmout třetí osobou, což znamenalo kupujícímu zajistit nerušenou držbu.¹⁸ „*Kupec nemusí ke koupené věci nabýt vlastnické právo, stačí, když je mu garantováno „rem habere licere“*“, tj. *když má jistotu, že se nenajde nikdo, kdo by mu věc evikoval, to znamená pořádkem práva (vítězství na soudě) odebral....*“¹⁹ V případě že prodávající kupujícímu uvedl, že předmětná věc má určité vlastnosti či výslovně vyloučil, že věc má konkrétní vady, odpovídal kupujícímu za vady faktické. Již v době starověku spatřujeme dělení faktických vad na *významné* a *nevýznamné* vady, a to zejména při koupí otroků, jakožto mancipační věci. Pokud došlo k řádnému procesu mancipace, tedy k formálnímu převodu vlastnického práva po zaplacení ceny věci, měl prodávající odpovědnost za tzv. evikci, tedy povinnost zastat se kupujícího u soudu v případě, že jej třetí osoba napadne žalobou na vydání věci.²⁰ Dále pak

¹⁸ ŠVESTKA, Jiří. *Odpovědnost za vady podle československého socialistického práva*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova, 1976, s. 26.

¹⁹ KINCL, Jaromír, URFUS, Valentin, SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 1995, s. 252.

²⁰ KELBLOVÁ, Hana. *Historický vývoj odpovědnosti za právní vady věci v právu českých zemí*. Dny práva – 2010 – Days of Law, 1. ed. Brno : Masaryk University, 2010, s. 1562.

s ohledem na práva kupujícího, v případě, že otrok trpěl vadou, avšak bylo jej možné užívat tak, jako by vadou netrpěl či bez významných omezení, bylo možné, aby se kupující domohl žalobou *actio quanti minoris* slevy z kupní smlouvy. Oproti tomu, v případě, že otrok trpěl vadou, pro kterou ho nebylo možné užívat, způsobem obvyklým, tj. jako by vadou netrpěl, mohl se kupující domáhat odstoupení od kupní smlouvy, a to prostřednictvím žaloby *actio redhibitoria*.

Ve středověku se odpovědnost za vady věci nijak zvlášť nelišila od zavedené praxe ve starověku. Prodávající nenesl žádnou odpovědnost za vady věci po předání věci kupujícímu. Povinnost kupujícího spočívala v řádném seznámení se s předmětem koupě tak, aby mu byly veškeré zjevné vady známy již před koupí, a tedy bylo vyloučeno jejich pozdější vytknutí. Určitý posun můžeme spatřovat v období vrcholného středověku, kdy docházelo k formování odpovědnosti za právní vady jak u movitých, tak i nemovitých věcí. Pokud prodávající movitou věc, která byla předmětem koupě, uloupil či ukradl, považovala se taková věc za právně vadnou. Kupující takovou věc měl povinnost vrátit oprávněnému držiteli ačkoli byl sám v dobré víře. Nicméně kupující po vydání věci měl právo náhrady za vydanou věc u prodávajícího, která měla i sankční charakter, neboť byla o třetinu vyšší než kupní cena.

Zlomovým bodem se stal novověk, kdy docházelo k rychlému a značnému vývoji odpovědnosti za vady věci. V případě území dnešní Evropy považují za nutné zmínit právní úpravu odpovědnosti za vady obsaženou například ve francouzském Code civil, kdy tato byla upravena v rámci kupní smlouvy, dále pak považují za velmi významnou německou úpravu zakotvenou v Bürgerliches Gesetzbuch, kde byla odpovědnost za vady rozdělena na odpovědnost za právní vady, která byla zakotvena v rámci kupní smlouvy, avšak odpovědnost za vady faktické pak ve zvláštní části. V tehdejší Rakousku – Uhersku byla odpovědnost za vady zakotvena v obecném zákoníku občanském z roku 1811, v části věnované kupní smlouvě a tehdy označována jako *ručení ze správy*. Byla rozdělena na odpovědnost za vady právní a faktické, přičemž se velmi podobala francouzské právní úpravě, neboť obě tyto úpravy byly inspirovány římským právem.

Z pohledu moderních dějin je pro dnešní českou právní úpravu nejvýznamnější období po vzniku samostatného Československa, tj. od roku 1918. Pro účely nově vzniklého Československa byl jako první zákon prozatímně recipován rakousko-uherský právní řád zákonem č. 11/1918 Sb., zákon o zřízení samostatného státu československého. Z toho vyplývá, že právní úprava odpovědnosti za vady byla převzata z rakouskouherské právní úpravy a v takové podobě platila až do vydání nového občanského zákoníku v roce 1950. Po Vítězném únoru roku 1948, kdy došlo ke komunistickému státnímu převratu v Československu, byl

v důsledku této události vydán zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník. Tento zákoník detailně upravoval odpovědnost za vady v ust. § 225-238, kde tento institut byl zakotven již v obecných ustanovení závazkových vztahů a nikoli u smluvního typu kupní smlouvy tak, jak tomu bylo dosavadně. Existence odpovědnosti za vady byla stanovena pouze u úplatných smluv ve vztahu k přenechání věci či práva. Tento zákon byl vystaven zejména na objektivním principu, tedy prodávající odpovídal za vady, byť o nich nemusel vědět.²¹ Tímto zákonem byla dána lhůta pro uplatnění odpovědnosti za vady u movitých věcí v délce 6 měsíců, oproti tomu u nemovitých věcí v délce jednoho roku, tyto lhůty se mohly prodlužovat až na 3 roky, a to z důvodu úmyslného zatajení vady na věci. Počátkem takové lhůty byl okamžik, kdy měl kupující možnost si věc dostatečně prohlédnout, popřípadě kdy bylo uplatněno vůči kupujícímu právo třetí osoby. Dále zákon umožňoval zavázat se k odpovědnosti za předem určené vady, které se mohou vyskytnout do určité sjednané doby. V případě vadnosti věci měl kupující právo volby mezi zrušením smlouvy, dodáním nové věci odpovídající jakosti či si nechat věc na účet prodávajícího opravit.

Dalším milníkem ve vývoji odpovědnosti za vady v československé právní úpravě bylo vydání občanského zákoníku roku 1964, tj. zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, který byl strukturován tak, aby co nejvíce vyhovoval dobové politické situaci. Po Sametové revoluci v roce 1989, která vedla k pádu komunistického režimu došlo následně k četným novelizacím tehdejšího občanského zákoníku, které se výrazně dotkly i odpovědnosti za vady, přičemž došlo například k prodloužení tehdejší doby k uplatnění práv z vadného plnění při prodeji zboží v obchodě, čímž byla zřejmá výrazná snaha k posílení ochrany spotřebitele. V ust. § 499 tohoto zákona byly stanoveny podmínky pro vznik odpovědnost za vady, jednalo se zejména o podmínku úplatnosti závazku, kdy v takovém případě prodávající odpovídá kupujícímu za to, že „*věc v době plnění má vlastnosti výslovně vymíněné nebo obvyklé, že je ji možno použít podle povahy a účelu smlouvy nebo podle toho co si účastníci smlouvy ujednali a že věc nemá právní vady*“²². Již v tomto zákoně nacházíme zvláštní úpravu kupní smlouvy, a to prodej zboží v obchodě dle ust. § 612 a následujících. Za spotřebitele je považována slabší smluvní strana, která je chráněna zejména zákonnou povinností z vadného plnění v délce 24 měsíců a možností volby reklamačních nároků. Zajímavé na této právní úpravě ochrany spotřebitele je skutečnost, že zde nejsou výslovně upraveny právní vady.

²¹ KELBLOVÁ, Hana. *Historický vývoj odpovědnosti za právní vady věci v právu českých zemí*. Dny práva – 2010 – Days of Law, 1. ed. Brno : Masaryk University, 2010, s. 1562.

²² Ust. § 499 Zákona č. 40/1964 Sb. občanský zákoník.

Prvním pokusem o sjednocení práv vyplývajících ze spotřebitelských smluv byla na evropské úrovni Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na tato zboží, nicméně v rámci českého tehdejšího občanského zákoníku docházelo spíše pouze k drobným změnám v číslování ustanovení či terminologii, což bylo dost pravděpodobně zapříčiněno skutečností, že jsme do roku 2004 nebyli členy Evropské unie, a tak na nás směrnice EU neměly výrazný dopad. Tato směrnice byla implementována do občanského zákoníku zákonem č. 136/2002 Sb. S účinností ke dni 1. 1. 2003. Nicméně považuji za důležité zdůraznit změnu, kterou přinesl zákon č. 367/2000 Sb., jež nabyla účinnosti 1. 1. 2001, kterým došlo k začlenění spotřebitelských smluv do první části tehdejšího občanského zákoníku²³. Tato novela určitým způsobem reflektovala směrnici Rady 85/577/EHS a směrnici Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, které členské státy EU již měly provedeny ve svých právních řádech.

Za nejzásadnější okamžik vývoje soukromého práva je považováno vydání zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, neboť byl vytvořen s ohledem na požadavky demokratické společnosti, což definitivně ukončilo mnohé přežitky komunistického režimu, které se neustále prolévaly do úpravy soukromého práva i přes to, že se již Česká republika měla snahu právně přibližovat moderní Evropě. Ovšem tento milník nepřinesl žádnou zásadní změnu ve vztahu k ochraně spotřebitele, přičemž nejvýznamnější nadále zůstala úprava platná k roku 2000.

1.3.2 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění ke dni 1. 1. 2014

Od roku 2014, kdy OZ nabyl účinnosti, byla odpovědnost za vady v souvislosti s kupní smlouvou několikrát novelizována a modifikována. Nicméně považuji za vhodné zmínit právní úpravu se kterou OZ odstartoval svou působnost.

První právní úprava předmětného institutu byla zakotvena v ust. § 2084 a následujících OZ. Již samotné ust. § 2084 OZ stanovovalo povinnost prodávajícího, upozornit kupujícího při ujednávání kupní smlouvy na vady věci, o nichž ví.²⁴ Co se týče věci movité ust. § 2099 odst. 1 OZ upravovalo případy, kdy je věc vadná. V tomto případě se mělo za to, že věc je vadná, pokud nemá vlastnosti dle ust. § 2095 a 2096, pokud bylo plněno jinou věcí či je vada v dokladech nutných pro užívání věci.²⁵ Prodávající měl tak povinnost předmět koupě poskytnout kupujícímu v ujednaném množství, provedení a jakosti.

²³ Sbirka zákonů České republiky, ročník 2000, částka 99, ze dne 23. 10. 2000.

²⁴ Ust. § 2084 NOZ.

²⁵ Ust. 2099 odst. 1 NOZ.

Dle ust. § 2100 odst. 1 OZ „*právo kupujícího z vadného plnění zakládá vada, kterou má věc při přechodu nebezpečí škody na kupujícího, byť se projeví až později. Právo kupujícího založí i později vzniklá vada, kterou prodávající způsobil porušením své povinnosti.*“²⁶ Jednalo se o obecné pravidlo, neboť rozšířená povinnost prodávajícího zajistit bezvadnost předmětu koupě byla stanovena zárukou za jakost. Toto ustanovení proto platilo i v případě tehdejší úpravy prodeje zboží v obchodě, ledaže byla poskytnuta záruka za jakost.²⁷ Pokud vada byla zaviněna použitím věci nebyla práva kupujícího z vadného plnění dotčena, avšak pokud prodávající byl schopen prokázat, že na nevhodnost předané věci kupujícího včas upozornil a kupující na jejím použití trval, nebo že nevhodnost předané věci ani při vynaložení dostatečné péče nemohl zjistit. Stejně tak v případě, že vada byla na věci způsobena postupem prodávajícího dle pokynu kupujícího.²⁸

Vada, která byla podstatným porušením smlouvy, zakládala právo kupujícího na:

- a) odstranění vady dodáním nové věci bez vady nebo dodáním chybějící věci,
- b) odstranění vady opravou věci,
- c) přiměřenou slevu z kupní ceny,
- d) odstoupení od smlouvy.

V případě, kdy kupujícímu vzniklo takové právo bylo jeho povinností prodávajícímu oznámit, kterou ze shora uvedených variant si zvolil. Oproti tomu byly možnosti kupujícího značně zúženy, pokud byla vada nepodstatným porušením smlouvy, neboť kupující měl právo pouze na odstranění vady či na přiměřenou slevu z kupní ceny.

Dalším důležitým institutem v rámci odpovědnosti za vady byla záruka za jakost, jejíž úprava v prvním znění zákona se nachází v ust. § 2113 an. OZ. Zárukou za jakost se prodávající zavázal kupujícímu, že předmět koupě bude po určitou dobu zcela způsobilý pro obvyklý účel, či že si zachová určité vlastnosti. Za záruční dobu bylo považováno i uvedení takové lhůty na obalu předmětu koupě či v reklamě. Tato doba počínala běžet okamžikem předání věci kupujícímu.

²⁶ Ust. § 2100 odst. 1 NOZ.

²⁷ KASÍK, Petr. BEDNÁŘ, Václav. In: HULMÁK, M., a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014)*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 64.

²⁸ Ust. § 2102 NOZ.

2. Smlouva uzavíraná se spotřebitelem

Smlouvy uzavřené se spotřebitelem jsou v rámci občanského zákoníku systematicky zařazeny do čtvrté části NOZ, nazvané relativní majetková práva, Hlavy I, všeobecných ustanovení o závazcích, dílu 4, kde ust. § 1810 NOZ zakotvuje základní definici smlouvy uzavřené se spotřebitelem, běžněji označované jako tzv. spotřebitelská smlouva, kdy je tato definována jako „*smlouva, kterou se spotřebitelem uzavírá podnikatel*“.²⁹

Ust. § 1810 NOZ je obecné a není tak vyloučeno, aby spotřebitelská smlouva byla kterýmkoli smluvním typem obsaženým v NOZ, a to včetně smluv nepojmenovaných, neboť se nejedná o zvláštní smluvní typ. Z tohoto důvodu je nutné pohlížet na spotřebitelské smlouvy jako na speciální typ obecných občanskoprávních smluv. Nicméně NOZ zakotvuje taxativní výčet smluvních typů, pro které se ustanovení o závazcích ze smluv uzavíraných se spotřebitelem nepoužijí, a to v ust. § 1840 NOZ. I přes to lze konstatovat, že rozsah působnosti spotřebitelských smluv je vskutku velice široký.

V odkazu na shora uvedené je možné dovozovat, že spotřebitelskou smlouvou mohou být zvláštní smluvní typy, zejména pak kupní smlouvy či smlouvy o dílo, a to za předpokladu, že na jedné straně stojí spotřebitel oproti podnikateli na straně druhé. S ohledem na zákon č. 367/2000 Sb., kterým se měnil zákon č. 40/1964 Sb., lze spatřovat v ust. § 52 odst. 1 značnou limitaci spotřebitelských smluv, a to především z důvodu špatné implementace Směrnice 93/13/EHS, neboť je zde spotřebitel vymezen jako osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v souvislosti se svou obchodní nebo jinou podnikatelkou činností, a tedy toto pojetí zahrnuje osoby fyzické i právnické, ačkoli právo ES výslovně zakotvuje, že spotřebitelem je pouze osoba fyzická.³⁰ V případě plurality subjektů se bude o spotřebitelské smlouvě jednat takéž za situace, kdy na jedné straně stojí spotřebitel spolu s podnikatelem oproti podnikateli na straně druhé.³¹

K rozhodnutí, zda-li se jedná o spotřebitelskou smlouvu nestačí pouhé formální postavení spotřebitele a podnikatele, neboť rozhodná je skutečná povaha postavení subjektů, nikoli povaha zjevná. Je tedy nutné zkoumat, zda fyzická osoba, považována za spotřebitele, nejedná v souvislosti se svou podnikatelkou činností. Primárně je rozhodující to, jak se postavení daného subjektu jeví druhé straně, neboť NOZ předpokládá jednání v souladu se

²⁹ Ust. § 1810 NOZ.

³⁰ SELUCKÁ, Markéta. *Ochrana spotřebitele v soukromém právu*. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 134.

³¹ HULMÁK, Milan. In: HULMÁK, M. a kol. *Občanský zákoník V: Závazkové právo. Zvláštní část (§ 1721- 2054). Komentář. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 400.

zásadou dobré víry. Zda se skutečně jedná o spotřebitelskou smlouvu musí být zkoumáno v okamžiku jejího uzavření, přičemž následná ztráta postavení podnikatele či spotřebitele nic nemění na charakteru smlouvy.

2.1 Subjekty právního vztahu

Aby bylo možné dále hovořit o odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi, je nutné vymezit základní subjekty právního vztahu, při kterém taková odpovědnost vzniká. V rámci závazkových vztahů se můžeme setkat s několika druhy právních vztahů v závislosti na typu smluvních stran uzavírané smlouvy, avšak pro spotřebitelské smlouvy je charakteristický především vztah tzv. B2C, tj. business to consumer nebo customer, v překladu podnikatel – spotřebitel.

Tento vztah je vyznačován v podstatě protichůdným postavením smluvních stran, kdy podnikatel na straně jedné je považován za subjekt vystupující s určitou mírou profesionality, který má více informací o nabízeném zboží, disponuje podrobnějšími znalostmi o takovém zboží a je tedy v porovnání se spotřebitelem ve značné výhodě³², oproti tomu spotřebitel na straně druhé je v poměru s podnikatelem považován zákonem za slabší stranu. Z toho důvodu se NOZ snaží nerovnováhu postavení subjektů v právním vztahu spotřebitelské smlouvy vyvážit prostřednictvím ustanovení o ochraně spotřebitele.

2.1.1 Spotřebitel

Generální definice spotřebitele je vymezena v ust. § 419 NOZ, které stanoví, že „spotřebitelem je každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná“³³. S ohledem na to, že uvedenou definici považujeme za generální, platí pro celý právní řád České republiky. Vzhledem k existenci zvláštních právních předpisů shledáváme speciální definice spotřebitele právě pro účely takových právních předpisů jako je např. zákon o ochraně spotřebitele. V těchto případech je vždy nutné aplikovat výkladové pravidlo *lex specialis derogat legi generali*.³⁴

³² PLECITÝ, Vladimír. In: PLECITÝ, V. a kol. *Aktuální otázky ochrany spotřebitele*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2015. s. 50.

³³ Ust. § 419 NOZ.

³⁴ ŠTENGLOVÁ, Ivana, DĚDIČ, Jan, FIALA, Josef a kol. *Základy občanského práva hmotného. Závazkové právo I*. Praha: Leges, 2023, s. 199.

Za základní (v souvislosti s definicí spotřebitele) považují otázku, zda je možné za spotřebitele považovat fyzickou či právnickou osobu, popř. obě. Z legální definice spotřebitele je patrné, že spotřebitelem je fyzická osoba a nikoli osoba právnická, přičemž tato fyzická osoba má postavení spotřebitele pouze za předpokladu, že se jedná o právní vztah s podnikatelem, a to za účelem uspokojení svých vlastních osobních potřeb. Konkrétněji můžeme definovat spotřebitel je člověka, tedy přirozenou osobu, kdy takovým člověkem nemůže být právnická osoba, a to ani za předpokladu, že není založena za účelem zisku, neboť se předpokládá, že spotřebitel, jakožto určitá osoba, jedná mimo rámec své podnikatelské činnosti.³⁵

Základní body k ochraně spotřebitele na Evropské úrovni byly dány primárním právem, a to až v souvislosti s Maastrichtskou smlouvou, jež se ve svém článku 153, Hlavy XIV, věnuje ochraně spotřebitele, avšak upřesnění nástrojů této ochrany včetně vymezení základních pojmů bylo ponecháno sekundárnímu právu a judikatuře Evropského soudního dvora. Z tohoto důvodu v unijním právu jednotnou a univerzální definici nenalezneme.

Sekundární právo pak vymezuje pojem spotřebitele výlučně jako osobu fyzickou, avšak s jednou jedinou výjimkou, kterou nalezneme ve Směrnici 90/314/EHS v článku 2 odst. 4, která stanoví, že spotřebitelem je „osoba, která si koupí, nebo se zaváže, že si koupí“ z čehož můžeme dovozovat, že jsou zahrnuty jak osoby fyzické, tak právnické, neboť směrnice blíže nekonkretizuje tyto osoby. Spotřebitel je dále vymezován jednotlivými předpisy sekundárního práva s ohledem na jeho působnost, ku příkladu jako „fyzická osoba, jež v obchodních praktikách spadajících do oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který nelze považovat za provozování jejího obchodu, živnosti nebo řemesla anebo výkon jejího svobodného povolání“³⁶. Jednotlivé definice spotřebitele obsažené v dalších významných směrnících, které jednotně označují spotřebitele za výlučně fyzickou osobu, ho vymezují za použití negativní formulace³⁷, čehož si lze všimnout v následující tabulce přehledů definic spotřebitele dle jednotlivých směrnic:

Tabulka č. 1: Přehled jednotlivých směrnic ve vztahu k definici spotřebitele

Směrnice	Definice
----------	----------

³⁵ CSACH, Kristián. In: MELZER, Filip; TÉGL, Petr a kol.: Občanský zákoník § 419-645. Velký komentář. Svazek III. Olomouc: Leges, 2014, s 4.

³⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2005/29/ES ze dne 11. 5. 2005, ust. čl. 2 písm. a)

³⁷ SELUCKÁ, Markéta. Ochrana spotřebitele v soukromém právu. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 47-50.

85/577/EHS	<i>„jakákoli fyzická osoba, která v transakcích spadajících do oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který nelze považovat za jeho podnikatelskou činnost nebo výkon povolání“</i>
93/13/EHS	<i>„fyzická osoba, která ve smlouvách, na které se vztahuje tato směrnice, jedná pro účely, které nespádají do rámce její obchodní nebo výrobní činnosti nebo povolání“</i>
97/7/ES	<i>„jakákoli fyzická osoba, která ve smlouvách v oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který nelze považovat za jeho podnikatelskou činnost nebo výkon povolání“</i>
98/6/ES	<i>„fyzická osoba, která kupuje výrobek pro účely nespádající do její obchodní nebo pracovní činnosti“</i>
99/44/ES	<i>„každá fyzická osoba, která ve smlouvách spadajících do oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který nelze považovat za její profesní nebo obchodní činnost“</i>
2002/65/ES	<i>„fyzická osoba, která ve smlouvách uzavřených na dálku jedná pro účely ležící mimo její obchodní, podnikatelské nebo profesní zaměření“</i>
2005/29/ES	<i>„fyzická osoba, jež v obchodních praktikách spadajících do oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který nelze považovat za provozování jejího obchodu, živnosti nebo řemesla anebo výkonu jejího svobodného povolání“</i>

Vymezení spotřebitele a podnikatele je rozsáhlou problematikou, kterou se ve svých rozhodnutích národní soudy stejně jako SDEU běžně zabývají. Z toho důvodu jsem pro účely této diplomové práce vybrala následující tři obsáhlé rozhodnutí SDEU, které jsou zásadní a představují milníky pro orientaci soudů členských států.

V případě judikatury Evropského Soudního dvora je třeba zmínit zásadní rozhodnutí ve věci Idealservice³⁸, ve které se Evropský Soudní dvůr zabýval interpretací pojmu spotřebitel dle znění Směrnice 93/13/EHS. Problém, který tkvěl v tomto případě se zakládal na skutečnosti, kdy žalobce uzavřel smlouvu, jež se týkala zboží určeného zčásti k podnikatelskému účelu a zčásti k účelu netýkající se podnikatelské činnosti. Soudní dvůr zkoumal zejména otázku podnikatelského účelu, a to zda se jedná o okrajovou podnikatelskou činnost či zda má tato činnost zanedbatelnou úlohu v celkovém kontextu dotčeného právního jednání, načež následně

³⁸ Rozsudek SDEU ze dne 22. 11. 2001, sp. zn. C-541/99 a C-542/99.

ve svém rozhodnutí shledal, že dle znění a smyslu uvedené směrnice spotřebitelem může být výlučně pouze fyzická osoba a nikoli osoba právnická, jež nakupuje mimo podnikatelský účel. Toto rozhodnutí přineslo zejména v praxi významný přelom, neboť některé ze členských států EU do tohoto rozhodnutí, v rámci zvyšování standardu ochrany spotřebitele, připisovaly postavení spotřebitele také právnickým osobám³⁹. Tato skutečnost byla nejspíš podpořena rozhodnutím ve věci Di Pinto⁴⁰, jež předcházelo případu Idealservice. Evropský soudní dvůr v této kauze zaujal postoj k tomu, zda-li je možné, aby byla spotřebitelem i právnická osoba, načež rozhodl, že směrnicí Rady 85/577/EHS ze dne 20. 12. 1985, která ve svém čl. 2 definovala spotřebitele pouze jako osobu fyzickou, jejíž jednání nelze považovat za její podnikatelskou činnost nebo výkon povolání, nelze vykládat tak, aby oslovený obchodník za účelem uzavření reklamní smlouvy, jež se vztahuje k prodeji jeho obchodu, byl považován za spotřebitele. Nicméně však bylo Soudním dvorem konstatováno, že předmětná směrnice může být implementována do vnitrostátní právní úpravy tak, aby podnikatel prodávající svůj podnik, byl považován za spotřebitele, neboť se jedná o právní jednání, které není běžně konáno. Z toho lze vyvodit, že by v určité chvíli, tedy při konání neběžného právního úkonu, mohla být za spotřebitele považována i právnická osoba, avšak míra této benevolentnosti, kdy je možné právnickou osobu považovat za spotřebitele je již na uvážení členských států EU a jejich transpozice příslušných směrnic do jejich vnitrostátního práva.

V případě rozhodnutí Soudního dvora ze dne 3. 10. 2019, sp. zn. C 208/18, který se týká případu Jany Petruchové proti FIBO Group Holdings Limited a řeší otázku, zda fyzická osoba, která obchoduje s finančními nástroji na devizovém trhu FOREX, je spotřebitelem dle čl. 17 odst. 1 nařízení Brusel I, pokud se nejedná o podnikatelskou činnost takové osoby. Soudní dvůr v tomto případě došel k závěru, že aby byla osoba považována za spotřebitele, faktory *„jako jsou hodnota transakcí prováděných na základě rozdílových smluv, velikost rizika finančních ztrát spojeného s uzavíráním takových smluv, případné znalosti a odbornost této osoby v oblasti finančních nástrojů nebo její aktivní jednání v rámci takových transakcí, jsou pro účely dané kvalifikace v zásadě nerozhodné.“*⁴¹ Z čehož vyplývá, že podnikající fyzická osoba může být považována za spotřebitele v případě, že předmětná činnost nespadá do její podnikatelské činnosti. Tímto případem se potvrdila skutečnost, že se definice spotřebitele musí dle práva EU

³⁹ SELUCKÁ, Markéta. *Ochrana spotřebitele v soukromém právu*. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 50-52.

⁴⁰ Rozsudek SDEU ze dne 14. 3. 1991, sp. zn. C-361/89.

⁴¹ Rozhodnutí SDEU ze dne 3. 10. 2019, sp. zn. C-208/18.

vykládat restriktivně, což má za cíl chránit pouze ty osoby, které jsou ve smluvním vztahu ve slabším postavení.

Ze shora uvedeného můžeme dovozovat, že evropské právo považuje za spotřebitele pouze fyzické osoby, a to ty, které nejednají v souvislosti se svou podnikatelskou činností, výkonem povolání, popř. živnosti.

2.1.2 Osoba samostatně výdělečně činná

Osoba samostatně výdělečně činná je fyzická osoba, jež vykonává samostatnou výdělečnou činnost, a to na území České republiky. S ohledem na definici spotřebitele tak vyvstává otázka, jak na tuto osobu pohlížet v rámci spotřebitelských vztahů. Můžeme se domnívat, že v případě, kdy OSVČ bude jednat mimo rámec své podnikatelské činnosti, tak tím, že splňuje podmínku fyzické osoby, o spotřebitele se jednat může. Nicméně, pokud je zřejmé, že OSVČ jedná v rámci své podnikatelské činnosti (např. uvede identifikační číslo ve smlouvě), pak za spotřebitele být považován nemůže, avšak nemůžeme jej bez dalšího ztotožňovat s pojmem podnikatele⁴².

Problematiku OSVČ jako spotřebitele aktuálně hojně řeší soudy ČR ve vztahu k úvěruschopnosti v kontextu mikropůjček⁴³, přičemž dochází k závěru, že v případě, že si OSVČ sjedná mikropůjčku za osobními účely (např. rekonstrukce bytu), může být považována za spotřebitele a podléhá tak speciální spotřebitelské ochraně. Je tedy nutné posuzovat spotřebitele nejen podle subjektu, ale také podle účelu, za kterým je mikropůjčka sjednávána.⁴⁴

2.1.3 Podnikatel

Ve vztahu k okolnostem uzavírání spotřebitelských smluv je nadmíru jasné, že spotřebitel je pojmem párovým s definicí pojmu podnikatele, tudíž nemá smysl jej definovat jako samostatnou osobu právě z důvodu existence pojmu podnikatel vycházejícího již ze samotné podstaty definice spotřebitele.

Za podnikatele je považován obecně ten, „*kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku*“⁴⁵. Tato legální definice má pouze obecný charakter a

⁴² Usnesení Vrchního soudu ze dne 31. října 2016, č. j. VSPH 1703/2016-A-17.

⁴³ Mikropůjčkou je myšlen krátkodobý úvěr poskytovaný v řádu tisíců podnikatelům.

⁴⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 10. 2014, sp. zn. 31 Cdo 1313/2014.

⁴⁵ Ust. § 420 odst. 1 NOZ.

nerozlišuje, zda se jedná o vztahy mezi podnikatelem a spotřebitelem či pouze mezi podnikateli.⁴⁶ Z toho důvodu je pro vztahy B2C důležitý především druhý odstavec ust. § 420 NOZ, kde je zakotvena specifická definice podnikatele pro potřeby vztahu mezi podnikatelem a spotřebitelem, která zakotvuje, že se za „*podnikatele považuje také každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele.*“⁴⁷

Aby bylo možné stranu právního vztahu označit za podnikatele, je nutné, aby tato osoba splňovala jednotlivé znaky podnikatele. Těmito znaky zamýšlíme samostatnost, vlastní účet, odpovědnost, výdělečná činnost, živnostenský či obdobný způsob, záměr činit tak soustavně a dosažení zisku. I v situaci, kdy jsou všechny uvedené znaky skutečně společně naplněny, musíme na podnikatele pohlížet stále s ohledem na jeho výdělečnou činnost. Z čehož můžeme dovozovat, že ačkoli je podnikatel považován za podnikatele v souvislosti s patřičným podnikatelským oprávněním dle veřejného práva, nestačí tato skutečnost k tomu, aby byl automaticky taková osoba v soukromoprávním vztahu považován za podnikatele.⁴⁸

Z veškerých shora uvedených poznatků považuji za důležité si uvědomit, že na rozdíl od spotřebitele podnikatelem může být osoba právnická i fyzická, a zároveň pokud hovoříme o osobě právnické, nezáleží na skutečnosti, zda vznikla na základě práva soukromého či veřejného.

2.2 Práva z vadného plnění při spotřebitelské koupi

Nad rámec obecného režimu práv z vadného plnění v občanském zákoníku nacházíme zvláštní režim práv z vadného plnění při prodeji zboží spotřebiteli, jakožto speciální úpravu ve vztahu k úpravě kupní smlouvy.

Ust. § 2158 NOZ blíže vymezuje okruh subjektů, na které úprava prodeje zboží spotřebiteli dopadá. Tato úprava se použije v případě, že na jedné straně smlouvy vystupuje podnikatel, jakožto prodávající, a na druhé straně spotřebitel, jakožto kupující.⁴⁹ Účelem této úpravy je poskytnutí zvýšené právní ochrany právě spotřebiteli, který v těchto vztazích

⁴⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana, DĚDIČ, Jan, FIALA, Josef a kol. *Základy občanského práva hmotného. Závazkové právo I.* Praha: Leges, 2023, s. 200.

⁴⁷ Ust. § 420 odst. 2 NOZ.

⁴⁸ HAVEL, Bohumil. In: MELZER, Filip; TĚGL, Petr a kol.: *Občanský zákoník § 419-645. Velký komentář. Svazek III.* Olomouc: Leges, 2014, s. 11.

⁴⁹ HUBKOVÁ, Pavlína. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír. *Občanský zákoník: Komentář. 2. vydání (2. aktualizace).* Praha: C. H. Beck, 2023, § 2158.

vystupuje jako slabší strana, neboť spotřebitel do takových vztahů vstupuje běžně za účelem uspokojení svých osobních potřeb, oproti tomu podnikatel vystupuje jako osoba odborného charakteru v silnějším postavení. Výjimkou z tohoto je potom situace, kdy do právního vztahu vstupuje podnikatel v postavení prodávajícího a podnikatel v postavení kupujícího, v takovém případě může být podnikatel spotřebitelem pouze pokud v roli kupujícího jedná mimo rámec své podnikatelské činnosti.

Kupující může vytknout vadu, která se na věci projeví v době dvou let od převzetí⁵⁰. Toto jazykové znění ust. § 2165 NOZ se může zdát komplikovaným, neboť projevem vady je možné mít za to, že zboží mělo vadu již při jeho převzetí a tatáž vada se následně pouze projeví v zákonné lhůtě. Nicméně vzhledem k záměru zvýšené ochrany spotřebitele můžeme snadno dojít k závěru, že se toto ustanovení použije bez ohledu na to, zda vada existovala již v době převzetí věci. Rozhodným tedy bude to, zda bude kupujícím vada zjištěna do dvou let od převzetí zboží⁵¹. Kupujícímu toto ustanovení nestanovuje lhůtu k vytknutí vady, jedná se pouze o lhůtu pro projevení se vady zboží, tedy jej nijak nelimituje co do časového hlediska vytknutí vady.⁵²

V souvislosti s jednotlivými nároky z vadného plnění považují za důležité zmínit ust. § 2169 NOZ, které stanoví právo kupujícího na odstranění vady věci v případě vadnosti. Odstraněním vady je míněna oprava věci, případně dodání věci nové bez vady či dodání chybějící věci. Způsob samotného odstranění vady si stanoví kupující. Toto ustanovení bylo výrazně dotčeno transpozicí Směrnice č. 2019/771/EU, neboť před novelizací bylo obsáhlé a mohlo se tak zdát spleť, novelizací však došlo k rozčištění původního ustanovení do tří nových, čímž dle mého názoru došlo k zpřehlednění nároků z vadného plnění.

Právo na přiměřenou slevu z kupní ceny či na odstoupení od smlouvy nacházíme v ust. § 2171 NOZ. Toto ustanovení je aplikovatelné na situace, kdy není dost dobře možné vadu věci uvést do stavu bezvadnosti opravou věci. Konkrétně se tak jedná o případy, kdy by oprava věci přinesla nepřiměřeně vysoké náklady, a proto ji prodávající odmítl opravit, je fakticky či právně nemožné vadu odstranit, vada se projeví opakovaně či je vada podstatným porušením smlouvy.

Dle ust. § 2171 odst. 1 písm. b) NOZ lze požadovat slevu z kupní ceny či odstoupit od smlouvy v případě opakovaného výskytu vady. Taková vada se může vyskytovat opakovaně

⁵⁰ Ust. § 2165 NOZ.

⁵¹ HUBKOVÁ, Pavlína. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír. *Občanský zákoník: Komentář*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, § 2165.

⁵² srov. HULMÁK, Milan. In: TICHÝ, Luboš, KOČÍ, Miloš. *Spotřebitelská kupní smlouva*. Praha: Univerzita Karlova, 2013, s. 29-45

z důvodu nedůsledné a nekvalitní opravy a nemůžeme jej tak považovat za řádnou nápravu vadné věci.

V případě podstatného porušení smlouvy dle ust. § 2171 odst. 1 písm. c) NOZ lze taktéž odstoupit od smlouvy nebo žádat slevu z kupní ceny, to dopadá zejména na situace, kdy je vada na věci trvalého charakteru a znemožňuje tak řádnému užívání věci. Nicméně, musíme mít stále na paměti, že k odstoupení od smlouvy by mělo být přistoupeno až v krajních případech, neboť jde o vážný a mnohdy nežádoucí zásah do smluvního vztahu stran.

3. Odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi

Odpovědnost za vady věcí prodaných spotřebiteli dopadá na případy, kdy dle ust. § 2158 NOZ, pododdílu nesoucí název „*Zvláštní ustanovení o prodeji zboží spotřebiteli*“, je kupujícím spotřebitel. Jedná se o speciální úpravu ve vztahu k úpravě kupní smlouvy, přičemž se použijí obecná ustanovení, která nemají odpovídající ekvivalent v rámci této speciální úpravy.⁵³

V rámci odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi je třeba myslet na obecné předpoklady vzniku, za které považujeme existenci platného závazkového vztahu, přenechání věci jinému za úplatu a porušení povinnosti splnit závazek řádně. V tomto smyslu je zřejmé, že odpovědnost za vady má povahu objektivní odpovědnosti, tj. není vyžadováno zavinění prodávajícího, což znamená, že má prodávající odpovědnost za vady bez ohledu na skutečnost, zda se podílel na vzniku vady na věci. Není proto možné, aby se prodávající své odpovědnosti, jakkoliv zprostil.

V rámci občanského zákoníku se dlouhodobě přely názory odborníků na to, zda je odpovědnost za vady v případě koupě spotřebitelem vystavěna na principu tzv. zákonné záruky, přičemž i Nejvyšší soud se svým rozhodnutím přiklonil k tomu, že NOZ zákonnou záruku obsahuje, ačkoli je označena za zákonnou povinnost z vadného plnění⁵⁴. Konečné rozřešení však přinesla až novela č. 374/2022 Sb., díky které již není pochyb o tom, že NOZ zákonnou záruku neupravuje, neboť zákonodárce jasně stanovil v ust. § 2165 odst. 1 NOZ slovy „*vada se projeví*“, že práva z vadného plnění zakládají ty vady, které má věc již při převzetí, s čímž se dále pojí tzv. domněnka vadnosti. I přes to se můžeme stále setkat s názorem, že spotřebitelská kupní smlouva je vystavena na principu zákonné záruky, který i nadále zastává Hubková v komentáři Petrov a kol.⁵⁵

Jak již bylo shora uvedeno, za vady věci, jež byla koupena spotřebitelem odpovídá prodávající bez ohledu na zavinění nedostatku věci, pokud se na věci projeví v době dvou let od převzetí, tj. prodávající odpovídá kupujícímu za jakýkoliv nesoulad, kterým je věc zatížena již v době převzetí a který se projeví do dvou let od převzetí.⁵⁶ Z tohoto je patrné, že není ze zákona dána záruka za jakost, při které by prodávající odpovídal za veškeré vady věci, které by

⁵³ HUBKOVÁ, Pavlína. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír. *Občanský zákoník: Komentář*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, § 2158.

⁵⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. října 2020, sp. zn. 33 Cdo 416/2020.

⁵⁵ HUBKOVÁ, Pavlína. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír. *Občanský zákoník: Komentář*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, § 2165.

⁵⁶ Ust. § 2165 NOZ.

se mohly vyskytnout ve dvouleté lhůtě, tak jako tomu bylo před transpozicí směrnice 2019/771/EU.

3.1 Vývoj odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi

Ovšem speciální odpovědnosti za vady režim měl prodej zboží v obchodě, které bylo zakotveno v ust. § 2158 an. OZ. Tento režim byl speciální postavením subjektů jím zasažených, a to podnikatele na straně jedné a spotřebitele na straně druhé. Podnikatel, jakožto prodejce měl v tomto vztahu zvýšené povinnosti vůči spotřebiteli, a to právě zejména při odpovědnosti za vady na prodávané věci. Dle § 2161 OZ podnikatel odpovídal spotřebiteli, že věc při převzetí nemá vady, za takovou jakost při převzetí měl odpovědnost podnikatel po dobu šesti měsíců od převzetí a pokud se v této lhůtě projevila vada na věci, považovala se za vadnou již při jejím převzetí. Co se týče práva z vadného plnění při spotřebitelské koupi, dle ust. § 2165 odst. 1 OZ byl kupující oprávněn uplatnit právo z vady, která se vyskytla u spotřebního zboží v době dvaceti čtyř měsíců od převzetí, přičemž práva z vadného plnění se obvykle uplatňovala u prodávajícího, u kterého byla věc zakoupena.

Zásadnějším okamžikem pro spotřebitelské právo byl rok 2019, kdy došlo ke změně evropské úpravy týkající se spotřebitelských smluv směrnicí č. 2019/771, která výrazně zasáhla dosavadní úpravu směrnic č. 2011/83/EU o právech spotřebitelů, č. 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu, č. 98/6/ES o ochraně spotřebitelů při označování cen výrobků nabízených spotřebiteli a č. 93/13/EHS o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách.⁵⁷ Tuto zásadní směrnici však Česká republika transponovala až na základě zákona č. 374/2022 Sb. dne 6. 1. 2023. Vlivem této novely NOZ došlo k principiálním změnám dotýkajících se odpovědnosti za vady.

Jednou ze zmiňovaných změn je změna doby k uplatnění práv, a to na dobu dvou let, po kterou objeví-li se vada na věci, má spotřebitel právo vadu vytknout, přičemž je stanovena tříletá promlčecí lhůta. Stejně tak se změnil časový úsek, pro který platí domněnka vadnosti, a to na 1 rok od převzetí. Avšak dle mého názoru nejdůležitější změnou prošly nároky z vadného plnění, které byly rozčleněny do dvou možností, kdy je možné požadovat opravu či dodání nové věci/součásti věci dle volby kupujícího, přiměřenou slevu či odstoupení od smlouvy, pokud prodávající odmítl odstranit vadu či ji neodstranil, vada se projeví opakovaně, vada je

⁵⁷ HRÁDEK, Jiří. Zvláštní číslo časopisu Jurisprudence. Změna spotřebitelského práva 2023. *Jurisprudence*, 2023, č. 1, s. 1.

podstatným porušením smlouvy, z prohlášení prodávajícího či z okolností je zjevné, že vada nebude odstraněna. Pro přehled níže příkládám tabulku srovnání.

Tabulka č. 2: Srovnání nejvýznamnějších změn po účinnosti zákona č. 374/2022 Sb.

	Před účinností zákona č. 374/2022 Sb.	Po účinnosti zákona č. 374/2022 Sb.
Doba k uplatnění práv	24měsíční doba a reklamační lhůta (§ 2165 odst. 1 OZ)	Dvouletá doba vymežující vady, za které je prodávající odpovědný spolu s obecnou 3letou promlčecí lhůtou k vytknutí vady (§ 2165 odst. 1 NOZ)
Domněnka vadnosti	6 měsíců od převzetí (§ 2161 odst. 2 OZ)	1 rok od převzetí (§ 2161 odst. 5 NOZ)
Nároky z vadného plnění	1. Oprava, 2. Dodání nové věci/součásti věci, 3. Odstoupení od smlouvy (§ 2169 OZ)	1. Oprava nebo dodání nové věci/součásti věci dle volby kupujícího 2. Přiměřená sleva či odstoupení od smlouvy pokud: i. Prodávající odmítl odstranit vadu či ji neodstranil ii. Vada se projevila opakovaně iii. Vada je podstatným porušením smlouvy iv. Z prohlášení prodávajícího či z okolností je zjevné, že vada nebude odstraněna

3.2 Jakost při převzetí

Odpovědnost prodávajícího za to, že věc nemá při převzetí vady je zakotvena v ust. § 2161 NOZ, které upravuje jakost při převzetí. Jakost při převzetí můžeme považovat za garanci toho, že si věc uchová své obvyklé vlastnosti po určitou dobu. Prodávající odpovídá za vadu, která vázla na věci v okamžiku převzetí věci kupujícím spotřebitelem, a to bez ohledu na to, zda prodávající o vadě věděl či nikoli. Toto ustanovení uvádí demonstrativní výčet požadavků na soulad věci se smlouvou, které jsou mimo jiné stanoveny v čl. 5–7 směrnice č. 2019/771/EU, a to zejména subjektivní a objektivní požadavky.

3.2.1 Subjektivní požadavky

Za subjektivní požadavky souladu se smlouvou považujeme smluvně dohodnuté konkrétní vlastnosti, které má věc mít, např. životnost. Pod subjektivní požadavky spadají případné vlastnosti věci, které prodávající sdělil kupujícímu před uzavřením smlouvy v rámci jeho informační povinnosti dle ust. § 1820 NOZ.⁵⁸ Ve směrnici č. 2019/771/EU subjektivní požadavky na soulad s kupní smlouvou konkrétně nacházíme v čl. 6, který stanoví:

„Aby bylo zboží v souladu s kupní smlouvou, musí v příslušných případech zejména:

- a) odpovídat popisem, druhem, množstvím a kvalitou požadavkům v kupní smlouvě a vykazovat funkčnost, kompatibilitu, interoperabilitu a jiné vlastnosti podle požadavků v kupní smlouvě;*
- b) být vhodné pro jakýkoli konkrétní účel, pro nějž jej spotřebitel požaduje, o kterém spotřebitel informoval prodávajícího nejpozději v době uzavření kupní smlouvy a se kterým prodávající souhlasil;*
- c) být dodáno s veškerým příslušenstvím a s veškerými pokyny, včetně návodu k instalaci, jak je stanoveno v kupní smlouvě, a*
- d) být dodáno s aktualizacemi, jak je stanoveno v kupní smlouvě.“⁵⁹*

Jak se na první pohled zdá, je toto ustanovení mnohem obsáhlejší než obecné subjektivní požadavky zakotvené v ust. § 2096 NOZ, které upravuje možnost stran dohodnout si jakost předmětu koupě podle vzorku či předlohy. *„Liší-li se jakost nebo provedení určené ve smlouvě a vzorek nebo předloha, rozhoduje smlouva. Určí-li smlouva a vzorek jakost nebo provedení věci rozdílně, nikoli však rozporně, musí věc odpovídat smlouvě i vzorku nebo předloze.“⁶⁰* Jak

⁵⁸ HRÁDEK, Jiří. Zvláštní číslo časopisu Jurisprudence. Změna spotřebitelského práva 2023. *Jurisprudence*, 2023, č. 1, s. 16.

⁵⁹ Čl. 6 směrnice č. 771/2019/EU.

⁶⁰ Ust. § 2096 NOZ.

je zřejmé, úprava subjektivních požadavků dle směrnice je komplexnější a zcela v jiné míře tak, aby předcházela v co největším rozsahu možné problémy a účinně tak chránila spotřebitele.

3.2.2 Objektivní požadavky

Oproti shora vymezeným subjektivním požadavkům spočívají objektivní požadavky v obvyklých vlastnostech věci, které může spotřebitel rozumně očekávat, popřípadě byly součástí předmluvních informací. „*Velký důraz je také kladen na právní předpisy a technické normy, které je nutné při posuzování vhodnosti předmětu použití k účelu použití dodržovat.*“⁶¹ Pokud spotřebitelská smlouva obsahuje klauzuli o odchýlení se od objektivních požadavků, hovoříme o negativních ujednání o vlastnostech předmětu koupě. Tímto ujednáním nejčastěji dochází za účelem omezení odpovědnost prodávajícího. Za specialitu spojenou s objektivními požadavky považují ust. § 2161 odst. 4 NOZ, kterým jsou stanoveny dvě podmínky pro smluvní odchýlení se od těchto požadavků: a) prodávající kupujícího před uzavřením smlouvy zvláště upozornil na odlišnou vlastnost věci, která je odchýlnou od objektivních požadavků, b) kupující s odlišností věci výslovně souhlasil. Jde o situace podle ust. § 2161 odst. 2 NOZ, kdy není splněno, že

„a) je věc vhodná k účelu, k němuž se věc tohoto druhu obvykle používá, i s ohledem na práva třetích osob, právní předpisy, technické normy nebo kodexy chování daného odvětví, není-li technických norem,

b) věc množstvím, jakostí a dalšími vlastnostmi, včetně životnosti, funkčnosti, kompatibility a bezpečnosti, odpovídá obvyklým vlastnostem věci téhož druhu, které může kupující rozumně očekávat, i s ohledem na veřejná prohlášení učiněná prodávajícím nebo jinou osobou v témže smluvním řetězci, zejména reklamou nebo označením

c) je věc dodána s příslušenstvím, včetně obalu, návodu k montáži a jiných pokynů k použití, které může kupující rozumně očekávat, a

*d) věc odpovídá jakostí nebo provedením vzorku nebo předloze, které prodávající kupujícímu poskytl před uzavřením smlouvy.“*⁶²

Když se na ust. § 2161 odst. 4 NOZ podíváme detailněji, zjistíme, že se jedná o nepřesnou transpozici čl. 7 bodu 5 směrnice č. 2019/771/EU, a to i přes to, že podléhá plné harmonizaci. Směrnice uvádí, že je potřeba ze strany spotřebitele vyjádření výslovného a

⁶¹ HRÁDEK, Jiří. Zvláštní číslo časopisu Jurisprudence. Změna spotřebitelského práva 2023. *Jurisprudence*, 2023, č. 1, s. 16.

⁶² Ust. § 2161 odst. 2 NOZ.

zvláštního souhlasu, avšak český zákonodárce transponoval do občanského zákoníku pouze nutnost vyjádření výslovného souhlasu. Dle důvodové zprávy takový souhlas spotřebitele není možné zahrnout pod paušální konsenzus s všeobecnými obchodními podmínkami, musí být projev odděleně od ostatních částí kupní smlouvy, což pro prodávajícího znamená zajistit od spotřebitele „*dvě souhlasná vyjádření spotřebitele – s kupní smlouvou a (zvláště) s negativním ujednáním o vlastnosti předmětu koupě*“.⁶³ Z důvodu nepřesné transpozice je v praxi důležité přihlížet k eurokonformnímu výkladu tak, aby toto pravidlo bylo v souladu se směrnicí, což v tomto případě posílí postavení spotřebitelů v daném vztahu.

Zcela novým ustanovením doplněným novelou č. 374/2022 Sb. je ust. § 2161a NOZ, které zakládá odpovědnost prodávajícího za vadu způsobenou nesprávnou montáží nebo instalací, která byla podle smlouvy provedena prodávajícím nebo na jeho odpovědnost. To platí i za předpokladu, že byla montáž nebo instalace provedena kupujícím a vada nastala v důsledku nedostatku v návodu, který k ní poskytl prodávající.⁶⁴ Toto ustanovení považují za velice zásadní změnu v odpovědnosti za vady, která je krokem vpřed ve vztahu ke komplexní ochraně spotřebitele, neboť není na místě, aby se prodávající mohl jednoduše zprostit odpovědnosti za vady způsobené montáží či instalací, kterou provedl sám, neboť ve spotřebitelském smluvním vztahu považujeme za odborníka disponujícího potřebnými znalosti předmětného zboží, stejně tak v případě, že kupujícímu poskytne nedostatečný či chybný návod.

V souvislosti s tím, má prodávající zákonnou informační povinnost, která se týká překontrolování věci a předvedení funkcí věci. Tato povinnost vyvěrá z ust. § 2162 NOZ, přičemž má sloužit zejména předcházení vadám. Překontrolováním věci, kterým má být umožněno kupujícímu ujistit se, že věc obsahuje vše, co podle kupní smlouvy obsahovat má. Oproti tomu předvedení funkcí věci má sloužit k pochopení funkcí věci a preventivně předchází nevhodnému zacházení s věcí, které by mohlo způsobit poškození věci či vzniku jiné škody, případně odhaluje vážnou vadu na věci.⁶⁵ Avšak skutečnost, že byla před prodejem kupujícím překontrolována či předvedena nezakládá možnost prodávajícího zprostit se povinností vyplývajících z vadného plnění a odpovědnosti s tím spojené, ačkoli ustanovení navádí k takovému závěru. Tato myšlenka je dotvrzena ust. § 2119 NOZ, které uvádí, že „*Kupující nemusí kupní cenu zaplatit, dokud nemá možnost si věc prohlédnout. To neplatí, byl-li ujednan*

⁶³ FLÍDR, Jan. Negativní ujednání o vlastnostech předmětu koupě ve spotřebitelské kupní smlouvě. *Právní rozhledy*, 2023, roč. 31, č. 3, s. 77-87.

⁶⁴ Ust. § 2161a NOZ.

⁶⁵ VÍTOVÁ, Blanka. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: Závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 152 – 154.

*takový způsob předání věci, který možnost prohlídky vylučuje.*⁶⁶ Mimo NOZ je tato povinnost obsažena i v ust. § 15 odst. 1 zákona č. 634/1992 Sb., zákon o ochraně spotřebitele. Oproti úpravě v NOZ je tímto zákonem dáno, že překontrolování či předvedení funkcí musí být provedeno na základě výslovné žádosti kupujícího, umožňuje-li to povaha věci a forma prodeje.⁶⁷

3.3 Práva z vadného plnění při spotřebitelské koupi

*„Kupující může vytknout vadu, která se na věci projeví v době dvou let od převzetí.“*⁶⁸

V souladu s touto dikcí prodávající odpovídá spotřebiteli za nesoulad, který existuje k okamžiku převzetí zboží a který se projeví do dvou let od převzetí. Tuto dobu nelze považovat za dobu pro vytknutí vady, neboť není žádoucí v rámci ochrany spotřebitele limitovat dobu pro vytknutí vady. Z toho důvodu musíme považovat dobu dvou let stanovenou zákonem za dobu, kdy se vada, která vázla na prodávaném zboží v době převzetí, může projevit, přičemž za takovou vadu odpovídá kupující. Pro účinnou ochranu spotřebitele je důležité, aby mohl uplatnit právo ze skryté vady, která se může projevit později, ačkoli ji věci měla již při převzetí, byť nebyla zřejmá. V případě, že spotřebitel kupuje věc již použitou je prodávající oprávněn zkrátit předmětnou lhůtu k uplatnění práva až na jeden rok. Tuto modifikaci je možné použít i u zboží, které již při prodeji spotřebiteli vykazuje vady, avšak takové zboží je pak nutné označit tak, aby nebylo zaměnitelné se zbožím bez vady, přičemž takové zboží musí být prodáváno odděleně od zboží nevadného, aby nedocházelo k situacím, kdy by spotřebitel nevědomky vadné zboží zakoupil, ačkoli měl za to, že se jedná o věc bezvadnou, a to v souladu s ust. § 10 odst. 6 OchSpotř.⁶⁹ Aby však nedocházelo k neúměrnému znevýhodňování prodávajícího, jsou zákonem stanovené výjimky, kdy kupujícímu právo z vadného plnění nenáleží, a to v případě, pokud vadu na věci sám způsobil, nebo vada spočívá v opotřebení věci způsobené obvyklým užíváním, v případě prodávaných použitých věcí opotřebení odpovídající míře jejího předchozího používání.

⁶⁶ Ust. § 2119 NOZ.

⁶⁷ VÍTOVÁ, Blanka. *Zákon o ochraně spotřebitele: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 153.

⁶⁸ Ust. § 2165 odst. 1 NOZ.

⁶⁹ VÍTOVÁ, Blanka. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: Závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 163 – 164.

3.4 Vyloučení odpovědnosti za vady

Jak již bylo shora nastíněno, odpovědnost za vady při spotřebitelské koupi není bezbřehá. Občanský zákoník určitým způsobem nastavuje hranice odpovědnosti v podobě výjimek ve vztahu ke spotřebiteli, neboť není smyslem ani účelem ochrany spotřebitele jej chránit ve všech možných případech vady na věci, pokud by tím měl být výrazně znevýhodněn prodávající podnikatel. Jedná se především o vady, které nejsou primárně vadou samotné věci, na což odkazuje ust. § 2167 NOZ. Jednou z nejčastějších situací je vadnost věci, kterou zapříčinil sám spotřebitel tím, že užíval věc v rozporu s návodem či s ní nevhodně zacházel. Další situací je běžné opotřebení věci, za které prodávající neodpovídá. Jedná se o očekávané běžné opotřebení věci, která je používána obvyklým způsobem a v tom důsledku se změnil její vzhled či se mírně snížila funkčnost věci, sousloví „*běžné opotřebení*“ se však nedá generalizovat a je tak potřeba jej posuzovat individuálně ve vztahu k dané věci. Předmětné ustanovení též poukazuje na případy, kdy je předmětem spotřebitelské smlouvy věc již použitá, neboť koupě takové věci je v současnosti velmi hojně využívána. V tomto případě prodávající nenese odpovědnost za vady, které přímo souvisí s vadami způsobenými předchozím používáním věci, které na věci jsou při jejím převzetí, neboť kupující je srozuměn se skutečností, že věc nemá a nemůže mít vlastnosti věci nové.

3.5 Nizozemská úprava odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi

Pro účely komparace české právní úpravy odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi jsem si vybrala Nizozemskou právní úpravu, kterou se v této kapitole pokusím porovnat s českou právní úpravou.

Nizozemská právní úprava soukromého práva je obsažena v Nizozemském občanském zákoníku (*Burgerlijk Wetboek*), který je rozdělen do 8 knih (*Boeken*). Úprava smluvního typu koupě a s tím spojená úprava odpovědnosti za vady je začleněna do knihy sedmé (*Boek 7*) s názvem *Bijzondere overeenkomsten* (volně přeloženo jako „*smlouvy zvláštního typu*“). Pro účely této práce se však zaměřím pouze na úpravu spotřebitelské koupě obsažené v BW.

Shodně s českou úpravou je i v BW v případě koupě stanovena základní povinnost prodávajícího předat věc kupujícímu a umožnit mu nabytí vlastnického práva k věci. V návaznosti na to je stanoveno v čl. 17 BW, že věc musí být v souladu se smlouvou, přičemž se za nesoulad považují odchylky ve vlastnostech věci s ohledem na povahu věci a informace poskytnuté prodávajícím o věci, dodání jiné věci či věci jiného druhu, popř. odchylky množství, rozměrech či hmotnosti, přičemž je důležité zkoumat takové nesoulady přesně v okamžiku

dodání věci kupujícímu⁷⁰. Za takové nesoulady nese odpovědnost prodávající, a to i za předpokladu, že o nich nevěděl. Tato úprava tak v případě posuzování souladu věci se smlouvou pracuje s přiměřeným očekáváním kupujícího ohledně věci vycházejícího ze smlouvy. Tato část nizozemské úpravy nápadně připomíná úpravu českou, dokonce si dovoluji tvrdit, že v těchto obecných ustanovení jsou úpravy totožné, avšak nizozemská úprava hned následně vyčleňuje definici pro soulad věci se spotřebitelskou smlouvou v čl. 18 odst. 1, 2 BW.

V případě spotřebitelské smlouvy musí být věc v souladu se smlouvou, a to zejména:

- a) z hlediska popisu, typu, množství a kvality, funkčnosti, kompatibility a případně dalších vlastností ujednaných ve smlouvě,
- b) být vhodná pro zvláštní použití požadované kupujícím, které kupující oznámil prodávajícímu nejpozději při uzavření smlouvy a které prodávající přijal,
- c) jsou dodány s veškerým příslušenstvím a návodem, včetně návodu k instalaci, jak je stanoveno ve smlouvě,
- d) jsou opatřeny aktualizacemi, jak je stanoveno ve smlouvě.⁷¹

Samozřejmě se jedná o výčet demonstrativní, který má za cíl vymezit hlavní aspekty možného nesouladu se smlouvou, kterými jsou zjednodušeně řečeno kvalita, totožnost, množství, instalace. Mimo to je ustanovení dále rozšířeno hned ve svém odst. 2, a to tak, že kromě demonstrativně vymezených požadavcích na soulad věci se spotřebitelskou smlouvou, musí být věc:

- a) vhodná pro účely, pro které se věc stejného typu obvykle používají, s přihlédnutím k technickým normám, pokud takové normy neexistují, k odvětvovým pravidlům praxe,
- b) odpovídající popisu vzorku, který prodávající dal kupujícímu k dispozici před uzavřením smlouvy,
- c) dodána s příslušenstvím, včetně obalu, návodu k instalaci nebo jiných pokynů, které může kupující rozumně očekávat,
- d) v množství a s vlastnosti, které jsou obvyklé u stejného druhu zboží a které může kupující rozumně očekávat vzhledem k povaze zboží, s přihlédnutím k veřejným oznámením učiněným prodávajícím nebo jeho jménem nebo jinými osobami v předchozích částech transakčního řetězce, včetně výrobce, zejména v reklamních sděleních nebo na označení.⁷²

⁷⁰ SIKORSKA, Karolina Maria. *The presumption of non-conformity in European consumer sales law*. Haag: Boom, 2015, s. 167.

⁷¹ Ust. čl. 18 odst. 1 Burgerlijk Wetboek.

⁷² Ust. čl. 18 odst. 2 Burgerlijk Wetboek.

Oproti tomu v NOZ tuto totožnou úpravu nalezneme v ust. § 2161 odst. 1, 2, 3 NOZ, jež upravuje jakost při převzetí, a které je vsazeno pod zvláštní ustanovení o prodeji zboží spotřebiteli. Nizozemská verze pak na rozdíl od české platí i ve vztahu B2B, neboť je v Nizozemí dána daleko rozsáhlejší generální ochrana proti vadnému plnění, která velkoryse zahrnuje i vztahy B2B stejně tak jako B2C.

Za speciální pak dále považují skutečnost, že v Nizozemí jsou požadavky na soulad rozšířeny předpokládanou životností jednotlivých věcí. Spotřebitelé tak mohou reklamovat vady zboží v době, která je stanovena jako předpokládaná doba životnosti věci⁷³. Pro takové situace byla vytvořena Nizozemskou Technickou komorou (*Technische Unie of Technische Commissie*), která je odbornou komorou, tabulka s požadavky na minimální životnost věcí v různých kategoriích. Tato tabulka je založena s ohledem na průmyslových standardech a zejména zpětné vazbě od spotřebitelů i výrobců. Jedná se o tzv. soft law instrument vytvořený odbornou komorou, který je orientační, avšak se jedná o užitečný nástroj pro soudy při jejich rozhodování a zároveň pomáhá spotřebitelům lépe se orientovat ve svých právech, která následně mohou uplatňovat.⁷⁴

Tato tabulka minimální životnosti věci je obecně uznávaná a soudy s ní v případě spotřebitelských sporů pracují, nicméně v případě, že se takto stanovené minimální životnosti věci spotřebitel dovolává, musí prokázat, že věc nebyla při převzetí vadná a vada se vyskytla v průběhu předpokládané doby bezvadné funkčnosti věci. Stanoveno je, že např. velké domácí spotřebiče v hodnotě 600–699 EURO mají životnost 7 let, malé domácí spotřebiče v hodnotě 0 – 199 EURO mají životnost 2 roky, automatické kávovary v hodnotě větší 500 EURO mají životnost 4 roky.⁷⁵ Tyto požadavky na minimální životnost věcí spatřuji jako velmi efektivní a domnívám se, že by nebylo od věci se od nizozemců v tomto ohledu inspirovat a zakotvit podobné požadavky do českého spotřebitelského práva, byť jen formou doporučení.

⁷³ SIMON, Rita. In: GINIGE, Tilak, GREEN, Iain, VAN CALSTER, Patrick, SIMONS, Alain and MCMULLEN, Joseph. *Social and Scientific Uncertainties in Environmental Law*. Intersentia, Cambridge: Intersentia, 2024, s. 392.

⁷⁴ SIMON, Rita. In: GINIGE, Tilak, GREEN, Iain, VAN CALSTER, Patrick, SIMONS, Alain and MCMULLEN, Joseph. *Social and Scientific Uncertainties in Environmental Law*. Intersentia, Cambridge: Intersentia, 2024, s. 392 - 393

⁷⁵ SIMON, Rita. In: GINIGE, Tilak, GREEN, Iain, VAN CALSTER, Patrick, SIMONS, Alain and MCMULLEN, Joseph. *Social and Scientific Uncertainties in Environmental Law*. Intersentia, Cambridge: Intersentia, 2024, s. 392

3.6 Uplatnění práv z odpovědnosti za vady

Uplatněním práv z odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi je myšleno faktické jednostranné právní jednání spotřebitele v postavení kupujícího vůči podnikateli v postavení prodávajícího. Kupující je oprávněn v případě výskytu vady na spotřební věci, za kterou odpovídá prodávající, uplatnit právo z vady. V této kapitole se zabývám právě uplatněním práv z vadného plnění ve vztahu k odpovědnosti za vady, a to zejména samotným oznámením vady, formou a obsahem uplatnění práv, jakožto i úskalími spojenými s uplatněním práv z odpovědnosti za vady v podobě nevyřízení či zamítnutí nároku.

Spotřebitelská kupní smlouva je relativním závazkovým vztahem, jehož právní účinky mohou nastat pouze mezi stranami tohoto vztahu. K uplatnění práv z odpovědnosti za vady je tak způsobilá pouze osoba spotřebitele, jež zakoupila věc u prodávajícího podnikatele a je oprávněna uplatnit práva z odpovědnosti za vady na věci.⁷⁶

Pokud požadavky (objektivní nebo subjektivní) na jakost při převzetí nejsou naplněny, jedná se o vadu věci a není tak prodávajícím řádně plněno, z čehož mu vzniká odpovědnost. Pro takové případy ust. § 2161 odst. 5 NOZ zakotvuje domněnku vadnosti, kdy za vadu, kterou měla věc v okamžiku převzetí, se považuje taková vada, která se projeví do jednoho roku od převzetí. I tato domněnka má své limity, např. v případě, že se jedná o zboží podléhající rychlé zkáze či je vada pouze důsledkem jednání spotřebitele, neboť v takovém případě již z povahy a smyslu ochrany spotřebitele by bylo nelogické požadovat po prodávajícím nést břímě odpovědnosti za vady, které má průměrný spotřebitel očekávat nebo mu musí být zřejmé, že z povahy věci takové vady mohou nastat. Hlavním důvodem pro zakotvení vyvratitelné právní domněnky vadnosti v občanském zákoníku je zjednodušení důkazního břemene, neboť pro spotřebitele může být prokázání vadnosti věci již v okamžiku převzetí nepřekonatelnou překážkou. Transpozicí čl. 11 směrnice č. 2019/771/EU došlo k prodloužení domněnky vadnosti ze 6 měsíců na jeden rok od převzetí věci, ačkoli bylo možné tuto domněnku prodloužit až na dva roky.⁷⁷

Kupující v případě vadnosti zakoupené věci musí právo z odpovědnosti za vady uplatnit u prodávajícího, u kterého věc zakoupil, popřípadě u osoby, jež k tomu byla určena v souladu s ust. § 2172 NOZ. V případě spotřebitelských smluv může být vytknuta vada, která se na věci projevila v době dvou let od převzetí věci, nicméně pro spotřebitele není stanovena žádná speciální lhůta, během které by bylo nutné vadu vytknout tak, jako tomu je v případě obecné

⁷⁶ VÍTOVÁ, Blanka. In: HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník VI: Závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014). Praha: C. H. Beck, 2014, s. 157 – 161.

⁷⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 374/2022 Sb., zvláštní část, str. 102-104, body 104 -106.

kupní smlouvy (srov. ust. § 1921 odst. 2 NOZ). Zároveň se pro vytknutí vady uplatní obecná promlčecí 3letá lhůta, ve které musí spotřebitel vadu vytknout. Pro praxi to znamená, že v případě, kdy se vada projeví v dvouleté době vymežující vady, z nichž je prodávající vázán, svědčí spotřebiteli následně i obecná tříletá promlčecí lhůta, tedy má až 5 let pro vytknutí vady, která se projevila v dvouleté době od převzetí. Spotřebitel není povinen vytknout vadu bez zbytečného odkladu (srov. ust. § 1921 odst. 2 NOZ). Společně s úkonem vytknutí vady, kterému není stanovena forma, je spotřebitel povinen uvést, jaké konkrétní právo z odpovědnosti za vady uplatňuje.⁷⁸ Nicméně podotýkám, že i přes uvedené skutečnosti spotřebitel není povinen vadu věci vytknout, pokud v takovém úkonu neshledává svůj osobní zájem.

3.6.1 Odstranění vady

Jedním z možných nároků, které je oprávněn spotřebitel požadovat je odstranění vady opravou či dodáním nové věci, popř. její součástí, bez vad dle jeho svobodné volby, ledaže je zvolený způsob nemožný, eventuálně nepřiměřeně nákladný. Tento nápravný prostředek je ve většině případů vady na věci první hlavní volbou spotřebitelů.⁷⁹ Právo na odstranění vady na věci je stanoveno ust. § 2169 NOZ.

V případě, že si spotřebitel po vytknutí vady věci zvolí jako nápravu odstranění vady, pak má prodávající povinnost vadu odstranit v přiměřené době pro provedení opravy nebo výměny věci. Dle ust. § 19 odst. 3 OchsPotř je dáno, že prodávající musí odstranit vadu věci, či jinak vyřídit uplatněné právo spotřebitele, nejpozději do 30 kalendářních dnů od uplatnění práva z odpovědnosti za vady, toto ustanovení je však dispozitivní a lhůta může být prodloužena. Pokud však takto stanovená lhůta pro vyřízení marně uplyne, zakládá tím možnost spotřebitele žádat přiměřenou slevu nebo odstoupit od smlouvy. S uplatněním práv z odpovědnosti za vady je spojována taktéž bezplatnost při povinnosti prodávajícího odstranit vadu. Pouze na prodávajícím tak leží náklady na převzetí vadné věci.

Povinností kupujícího je však vyzvednout již bezvadnou věc, a to v přiměřené době od oznámení o možnosti vyzvednutí této věci. Pokud si kupující v přiměřené době věc nevyzvedne, nese náklady za uskladnění věci u prodávajícího.

⁷⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. července 2017, sp. zn. 33 Cdo 4245/2016.

⁷⁹ SIMON, Rita. Zvyšování environmentální udržitelnosti prostřednictvím reformy smluvního práva. *Jurisprudence*, 2023, č. 1, s. 23.

3.6.2 Právo na dodání nové věci, součásti věci

Spotřebitel má ze zákona právo na dodání nové věci, popřípadě jen její součásti, pokud takový způsob není neúměrný a nepřiměřený vzhledem k povaze věci. Novou věcí je myšlena totožná věc jako ta původní, není však vyloučeno, aby se jednalo o věc kvalitativně lepší, než byla věc původní. V takovém případě prodávající nemůže po spotřebiteli požadovat případné doplacení rozdílu v ceně věci, a to s ohledem na požadavek bezplatného odstranění vady.

Právo na výměnu součásti věci může spotřebitel uplatnit jen za předpokladu, že je nepochybně vadná pouze součást věci. V takovém případě není možné žádat dodání věci nové, pokud vadná součást lze efektivně nahradit, neboť by se dal takový požadavek považovat za nepřiměřený. Pokud nelze vadnou věc či její součást vyměnit, pak může spotřebitel odstoupit od smlouvy.

V případě, že by tento způsob nápravy byl pro prodávajícího zatěžující vzhledem k nákladům, které převyšují náklady, které by bylo potřebné vynaložit v případě opravy věci, má právo prodávající spotřebitelem zvolený způsob nápravy odmítnout. Stejně tak má právo odmítnout odstranit vadu v případě, kdy způsob nápravy není možný.

3.6.3 Právo na opravu věci

Právo na opravu věci je jednou z dalších z možností, kterou může spotřebitel žádat dle ust. § 2169 odst. 1 NOZ. Toto právo může být požadováno za předpokladu, že by dodání nové věci s ohledem na charakter vady bylo nepřiměřené. Nárok na dodání nové věci následně vzniká až ve chvíli, kdy se po opravě věci vada vyskytne znovu, či se objeví další. Dle judikatury je možné považovat za opětovný výskyt vady na věci po dvou předchozích opravách.

Obecně se vada vytkne u prodávajícího, u kterého byla věc zakoupena, neboť je odpovědný za vady věci, ovšem pokud je k opravě věci výslovně určena osoba rozdílná od prodávajícího, pak je kupující povinen nárok na opravu věci uplatnit u osoby k tomu určené v místě prodávajícího, nikoli přímo u prodávajícího. Samozřejmě je třeba, aby byl spotřebitel řádně informován o takové skutečnosti, aby mu bylo umožněno řádně uplatnit svá práva.

3.6.4 Přiměřená sleva

Za sekundární možnost nápravy vadné věci je považováno přiměřené snížení kupní cenu věci, avšak takový nárok spotřebiteli vzniká pouze za splnění určitých podmínek, které zákon zakotvuje v ust. § 2171 NOZ. Tuto možnost má spotřebitel tehdy, pokud a) prodávající odmítl

vadu odstranit nebo ji neodstranit nebo b) vada se projeví opakovaně nebo c) vada je podstatným porušením smlouvy nebo d) z prohlášení prodávajícího nebo z okolností je zjevné, že vada může být odstraněna pouze se značnými obtížemi pro kupujícího.

Dle písmene a) je možné žádat přiměřenou slevu z kupní ceny za předpokladu, že prodávající požadované odstranění vady věci odmítl provést, neprovedl či jej neprovedl řádně v souladu s ust. § 2170 NOZ. Za takové situace považuji chování prodávajícího, kdy za odstranění vady požaduje protihodnotu či neodstraní vadu v přiměřené lhůtě. Stejně tak je tato podmínka použitelná, pokud odstranění vady není možné či by takovým jednáním vznikly prodávajícímu nepřiměřené náklady.

Za zajímavou považuji zejména možnost uvedenou pod písmenem b), dle které vzniká nárok požadovat slevu z kupní ceny v případě opakovaného výskytu vad. Jedná se o situaci, kdy se vada na věci projeví opakovaně již po provedených opravách, tj. nedošlo k řádnému odstranění vady v souladu s ust. § 2170 NOZ. O opakovaném výskytu vad hovoříme tehdy, pokud po nejméně dvou provedených opravách se vada na věci znovu vyskytne.

Za předpokladu, že se jedná o vadu, která je podstatným porušením kupní smlouvy, vzniká kupujícímu nárok na okamžité snížení kupní ceny věci. Tuto možnost nápravy v případě, kdy vada věci je natolik závažnou, že se jedná o podstatné porušení smlouvy, považuji za velmi vstřícnou, a to zejména z důvodu přepokládané nemožnosti věc pro vadu užívat odpovídajícím způsobem. V takovém případě je spotřebitel vystaven situaci, která si žádá co nejrychlejší řešení, které je mu touto zakotvenou úpravou umožněno.

Zákon pracuje se slovním spojením *přiměřená sleva*, což je značně neurčité, proto nacházíme stanovený postup pro výpočet takové slevy v ust. § 2171 odst. 2 NOZ dle kterého se přiměřená sleva „určí jako rozdíl mezi hodnotou věci bez vady a vadné věci, kterou kupující obdržel.“ Je tedy zřejmé, že výše přiměřené slevy musí odpovídat povaze vady s ohledem na zapříčiněný pokles hodnoty věci, a to i s ohledem na vzniklé omezení užívání takové věci, její zkrácenou životnost v důsledku vady, zhoršení kvality či vzhledu věci. Tímto způsobem bychom měli být schopni dospět k ceně, která by byla odpovídající vadné věci a spotřebitel by teoreticky byl ochoten takovou cenu akceptovat, pokud by mu při uzavření smlouvy vada byla známa.

Osobně si však myslím, že tato možnost nápravy není spotřebiteli hojně využívána, neboť z praxe je mi známo, že spotřebitelé při uplatnění práv z odpovědnosti za vady volí své nároky zejména v pořadí: oprava věci – dodání nové věci – odstoupení od smlouvy. Předpokládám, že toto pořadí je dáno skutečností, že spotřebitelé nejvíce zájem o užívání vadné

věci, dovoluji si však tvrdit, že tento přístup je dominantou českých spotřebitelů oproti spotřebitelům z dalších evropských zemí.

3.6.5 Odstoupení od smlouvy

Odstoupení od smlouvy je obecně v české právní úpravě považováno za právní jednání, ke kterému by mělo být přistoupeno mimořádně. Občanský zákoník dále stanoví možnost odstoupení od smlouvy za předpokladu, že se strany závazku na tom dohodly či tak stanoví zákon. V této části práce se zabývám odstoupením od smlouvy v případě vadnosti zboží při prodeji zboží spotřebiteli.

„Není-li možné odstranění vady, má spotřebitel právo na prostředky nápravy druhého stupně, což je přiměřená sleva nebo právo na odstoupení od smlouvy.“⁸⁰ Je zřejmé, že odstoupení od smlouvy je rovnocenným sekundárním nárokem hned vedle práva na přiměřenou slevu. Toto tvrzení je dotvrzeno skutečností, že oba tyto nároky jsou zakotveny ve stejném ust. § 2171 NOZ, přičemž pro ně platí stejné podmínky, tj. neodstranění vady, opakovaný výskyt vady, podstatné porušení smlouvy či prohlášení prodávajícího.

Nad rámec toho je nutné myslet na to, že přistoupení k odstoupení od smlouvy je možné jen tehdy, je-li vada podstatnou vadou věci. S tím je spojena vyvratitelná domněnka významnosti vady zakotvena v ust. § 2171 odst. 3 NOZ, kterou je dáno obrácené důkazní břemeno týkající se míry vady na věci, které spočívá v povinnosti prodejce prokázat nevýznamnost vady. Domnívám se, že tímto způsobem se zákonodárce snaží posílit ochranu spotřebitele v případě uplatnění práv z odpovědnosti za vady prodávajícího, a zároveň zjednodušit spotřebiteli uplatnění svých práv, přičemž takového záměru je prostřednictvím této úpravy docíleno.

Po platném odstoupení od smlouvy je nutné dojít k určitému vypořádání mezi prodávajícím a kupujícím, čímž je myšleno vrácení vadné věci prodávajícímu a následně vrácení kupní ceny kupujícímu. Prodávající má v takovém případě povinnost vrátit kupujícímu zaplacenou kupní cenu, nicméně taková povinnost mu vzniká až po vrácení vadné věci, popř. po prokázání odeslání vadné věci zpět prodávajícímu, kupujícímu. Prodávající vrátí kupujícímu kupní cenu v plné výši, neboť mu neschází právo náhrady znehodnocení vrácené vadné věci, které bylo zapříčiněno v souvislosti s běžným opotřebením věci.

⁸⁰ Ust. § 2169 odst. 2 NOZ.

3.6.6 Úskalí procesu po uplatnění práv z odpovědnosti za vady

Zákon o ochraně spotřebitele na rozdíl od občanského zákoníku pracuje s legálním pojmem *reklamace*. Tento pojem se prvně objevuje v ust. § 13 odst. 1 OchSpotř, přičemž se jedná o obdobné označení uplatnění práv z odpovědnosti za vady. Z důvodu přehlednosti budu v této podkapitole užívat pojem reklamace, jakožto označení pro proces po uplatnění práv z odpovědnosti za vady spotřebitelem.

Ačkoli se může zdát, že stačí spotřebiteli uplatnit svá práva z odpovědnosti za vady u prodávajícího a tím je celá věc vyřízena a uzavřena, opak je pravdou. Na cestě za dle spotřebitele úspěšným uplatněním práv z odpovědnosti za vady číhá několik možných milníků, které mohou celý následný proces reklamace značně prodloužit a zkomplikovat.

Prodávající (či osoba k tomu určená) je povinen spotřebiteli při uplatnění práv z odpovědnosti za vady vydat písemné potvrzení o uplatnění práv. Následně musí být reklamace včetně potencionálního odstranění vady vyřízena a spotřebitel o tom musí být vyrozuměn nejpozději do 30 dnů ode dne uplatnění práv, ovšem pokud si smluvní strany nedohodly delší lhůtu. Mám však za to, že se prodávající k reklamacím staví velmi laxně a lhůtu pro její vyřízení nedodrží, popřípadě reklamaci zamítnou.

3.6.7 Řádné vyřízení, nevyřízení a zamítnutí reklamace

Jak již jsem shora uváděla, prodávající má zákonem stanovenou lhůtu pro vyřízení reklamace v délce trvání 30 kalendářních dnů, v případě dohodnuté delší lhůty pak musí být reklamace vyřízena do konce prodloužené lhůty. Reklamace musí být vyřízena řádně.

V případě, že prodávající svou povinnost vyřízení reklamace nesplní v uvedené lhůtě, dochází k situaci, kdy může spotřebitel odstoupit od smlouvy či požadovat po prodávajícím přiměřenou slevu z kupní ceny, a to bez dalšího. Takovou reklamaci můžeme označit za nevyřízenou, přičemž k ní může dojít zejména v případě, kdy prodávající nestihne vadu věci včas odstranit ať už z důvodů prodlení třetích stran (ku příkladu zpoždění dodání potřebné součástky) či vlastním zaviněním, či jen prodávající spotřebitele řádně nevyrozumí o vyřízení reklamace.

Reklamaci může prodávající vyřídit dvěma způsoby a) zamítnutím nebo b) nápravou, tj. Vyřízením ke spokojenosti spotřebitele. Zamítnout reklamaci lze pouze ze zákonem stanovených důvodů, tedy v případě, že prodávající nepovažuje věc za vadnou nebo ji považuje za vadnou, avšak za takovou vadu není odpovědný, přičemž své rozhodnutí o zamítnutí reklamace musí vždy náležitě zdůvodnit.

V praxi jsou nejčastějšími důvody pro zamítnutí reklamace například situace, kdy vada byla způsobena spotřebitelem při nedodržení pokynů uvedených v návodu za podmínky, že byl s těmito pokyny spotřebitel seznámen v předaném písemném návodu, či situace, kdy se jedná o vady spočívající v běžném opotřebení věci při jeho obvyklém užití. Pokud se zamítnutím reklamace spotřebitel nesouhlasí, vzniká mezi ním a prodávajících spor. Na takovou situaci je nutno nahlížet široce, neboť je zásadní se v takovém případě zabývat pravidly obsaženými v zákoně do hloubky.

Prvním aspektem, který je nutný vyřešit je důkazní břemeno, přičemž je v ust. § 2161 odst. 5 NOZ jasně stanovena domněnka vadnosti věci již při převzetí, pokud se vada projevila v průběhu jednoho roku od převzetí věci. V takovém případě není povinností kupujícího prokázat, že věc byla vadná, naopak břímě leží na prodávajícím, který musí vadnost vyvrátit. Pokud však prodávající vadu nevyvrátí, a přesto reklamaci zamítne, dopouští se podstatného porušení smlouvy a spotřebiteli tak vzniká právo na okamžité odstoupení od smlouvy. V opačném případě, kdy se vada projevila po jednom roce od převzetí věci, leží důkazní břemeno již na spotřebiteli.

3.7 Nizozemská úprava uplatnění práv z odpovědnosti za vady

Touto kapitolou bude zakončena komparace české právní úpravy s úpravou nizozemskou, jejíž výsledek se na konci této kapitoly pokusím zhodnotit a stejně tak formulovat svůj názor na nizozemskou právní úpravu.

Co se dotýká nároků vyplývajících z odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi, nizozemské právo přiznává spotřebiteli požadovat v rámci uplatnění odpovědnosti za vady dodání chybějící věci, opravu věci, popř. Výměnu věci, to vše dle čl. 21 odst. 1 BW. Samozřejmě tyto nároky nejsou bezbřehé a mají své limity, například v případě, že spotřebitel požaduje výměnu věci, musí být vada dostatečně zásadní, aby mu mohl být takový nárok přiznán, stejně tak nemůže spotřebitel požadovat opravu věci, pokud by náklady na opravu byly ve výrazném nepoměru k nákladům na uplatnění alternativního nároku. V nejzazším případě má spotřebitel právo požadovat snížení kupní ceny, popř. Odstoupit od smlouvy. K tomu však může být přistoupeno pouze za předpokladu, že oprava či výměna věci nejsou dost dobře možné. To neplatí, pokud prodávající nedokončil opravu nebo výměnu nebo je-li vada věci závažná natolik, že odůvodňuje snížení kupní ceny či odstoupení od smlouvy.

Zde již můžeme pozorovat určité odchylky od české právní úpravy, neboť mi přijde, že úprava obsažená v NOZ je komplexnější než v nizozemském BW. Česká úprava stanoví, že

spotřebitel může dle své volby požadovat dodání nové věci či opravu věci, je-li to možné, do tohoto bodu si trůufám říct, že jsou obě úpravy shodné. Podstatnou odchylku spatřuji v ust. § 2171 NOZ, neboť je v tomto ustanovení komplexněji vymezeno, za jakých podmínek může spotřebitel požadovat slevu z kupní cení či odstoupení od smlouvy, přičemž taková možnost je dána i v případě, kdy se vada objeví opakovaně, s takovou možností ku příkladu nizozemský BW nepracuje.

Dle čl. 21 odst. 6 BW může spotřebitel nechat opravit věc třetí osobou, pokud takovou povinnost prodávající nesplnil v přiměřené lhůtě poté, co byl spotřebitelem písemně vyzván, náklady spojené s opravou nese prodávající. Toto ustanovení nizozemské úpravy považuji za nadstandartní oproti úpravě české, která tuto možnost nezakotvuje. Vnímám tak tuto možnost, jak spotřebitel může dosáhnout tíženého výsledku v případě, že mu byla dodaná vadná věc a prodávající se k situaci staví pasivně, a to aniž by bylo nutné odstupovat od smlouvy, velmi pozitivně, neboť je tímto značně posílena ochrana spotřebitele.

Při komparaci české a nizozemské úpravy odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi obsažné v občanských zákonících těchto zemí, jsem došla k závěru, že se více shodují, než liší. To je do určité míry samozřejmě dáno tím, že v obou případech hovoříme o vyspělých zemí, které jsou členy Evropské unie, kdy jsou tak pro obě země závazné stejné právní normy upravující ochranu spotřebitele platné pro EU a všechny její členské státy, z čehož vyplývá, že základní rámec úprav musí být stejný či minimálně velmi podobný a úroveň ochrany srovnatelná. Za specifické v nizozemské právní úpravě považuji jejich velkorysost ke vztahům B2B, neboť i na tyto vztahy jsou posuzovaná ustanovení možná vztáhnout, což je rozdíl oproti české právní úpravě.

Nicméně při komplexním pohledu docházím k závěru, že obě úpravy obou zemí se snaží spotřebitele ochraňovat na co nejvyšší úrovni, kdy jsou zřejmé pouhé nepatrné odchylky úprav a to zejména např. V rozšířených/zúžených možnostech při možnosti může odstoupení od smlouvy ze strany spotřebitele. Z toho důvodu se domnívám, že aktuální česká úprava chrání spotřebitele na velmi srovnatelné úrovni jako nizozemská právní úprava.

4. Případová studie

V návaznosti na odpovědnost za vady při spotřebitelské koupi budu v této kapitole rozebírat velmi pozoruhodný a nedávný případ judikovaný Krajským soudem v Brně – pobočkou Jihlavou. Toto rozhodnutí jsem vybrala zejména z důvodu, že se jedná o spotřebitelský spor, který poukazuje na problematiku *res composita* a problematiku uplatňování práv z odpovědnosti za vady.

Mou snahou bude analyzovat vybrané rozhodnutí soudu a na základě toho komparovat toto rozhodnutí s odpovídajícím právním stavem *de lege lata*.

4.1 Rozhodnutí Krajského soudu v Brně – pobočka Jihlava ze dne 26. 4. 2023, č. j. 54 Co 41/2023-85

Případ judikovaný Krajským soudem v Brně – pobočka Jihlava, kdy se odvolací soud zabýval odpovědností za vady počítače, jež byl předmětem spotřebitelské kupní smlouvy ze dne 15. 7. 2019, uzavřené v souladu s ust. § 2158 an. NOZ.

Sestavený počítač byl opakovaně (5x) reklamován pro vady součástí, bez nichž kupující nemohl počítač řádně užívat. Kupující v rámci páté reklamace odstoupil od smlouvy a požadoval vrácení kupní ceny. Prodávající proti tomu brojila tvrzením, že byly kupujícím zakoupeny pouze dílčí komponenty pro počítačovou sestavu, a není možné požadovat vrácení celkové kupní ceny.

Okresní soud v Jihlavě, jakožto soud prvního stupně, ve svém rozhodnutí ze dne 2. 11. 2022, č. j. 4 C 215/2022-65, konstatoval, že kupující oprávněně odstoupil od kupní smlouvy v souladu s ust. § 2169 odst. 2 NOZ a náleželo mu tak právo na vrácení kupní ceny v souladu s ust. § 2993 NOZ. Proti tomuto rozhodnutí podala prodávající odvolání.

Krajský soud v Brně – pobočka Jihlava, jakožto soud odvolací, argumentaci žalované, považoval za vnitřně rozpornou a nelogickou. S ohledem na to poukázal na skutečnost, že se osobní počítač považuje za věc složitou (*res composita*), kdy začleněním součástí do celku taková součást ztrácí svou individualitu a získává tak individualitu celku, tj. věci složitě.

Soud se zabýval i opětovným výskytem vady na věci ve smyslu ust. § 2169 odst. 2 NOZ a přiklonil se k ustálené soudní praxi, kterou je považována za opětovný výskyt vady po opravě situace, kdy se stejná vada, která již byla minimálně dvakrát odstraňována v rámci reklamace, znovu na věci vyskytne a má stejné projevy ve vlastnostech věci.

Shora uvedené rozhodnutí Krajského soudu v Brně – pobočka Jihlava ze dne 26. 4. 2023, č. j. 54 Co 41/2023-85, bylo rozhodováno v souladu s právní úpravou účinnou před nabytím účinnosti zákona č. 374/2022 Sb., kterým se měnil NOZ. S ohledem na tuto skutečnost se v této podkapitole pokusím komparovat hlavní problémy shora uvedeného rozhodnutí s aktuální právní úpravou. Za problematické aspekty, jimiž se soud ve svém rozhodnutí zabýval, považuji a) spotřebitelskou kupní smlouvu, b) vymezení předmětu smlouvy, c) právo na odstoupení od smlouvy, d) prodlení s vrácením kupní ceny.

4.1.1 Vymezení předmětu smlouvy

Předmětem smlouvy dle žalobce byla počítačová sestava včetně monitoru a software, na které žalovaná provedla montáž, konfiguraci a testování, to vše zaznamenané na faktuře. Dle žalované si však žalobce zakoupil pouze několik samostatných počítačových komponentů, přičemž mu vyšla vstříc tím, že si ze zvolených součástí může pomocí tzv. konfigurátoru ověřit skutečnost, že je možné si z vybraných součástí sestavit funkční počítač, což následně ověří i technik žalované. Nicméně, žalovaná na svých stránkách nabízí vytvoření vlastní sestavy prostřednictvím konfigurátoru, kdy si kupující může vybrat z několika možností. Soud se s tímto vypořádal tak, že žalovaná umožňuje zákazníkům dopravit si počítačovou sestavu dle jejich představ, pak je předmětem koupě vždy kompletní počítač a shledal tvrzení žalované o zakoupení pouze dílčích komponentů za vnitřně rozporuplné a nelogické. Dále poukázal na ust. § 505 NOZ o součásti věci, kdy vyzdvihl skutečnost, že začleněním jednotlivého komponentu do celku ztrácí takový komponent svou individualitu a stává se součástí celku, soud tak pohlíží v tomto případě na počítačovou sestavu jako na hmotnou movitou věc, jejíž spojení trvá, a proto na ni musí být pohlíženo jako na celek a věc jedinou. S ohledem na to, soud zaujal názor, že vzhledem k tomu, že bez monitoru, jako zobrazovacího zařízení, nelze počítač plnohodnotně užívat, a tedy se v případě monitoru jedná o příslušenství počítače, neboť byl dodáván ve funkčním celku s počítačovou sestavou.

Ve vymezení předmětu spotřebitelské smlouvy uzavřené mezi žalobcem a žalovanou tkvěl hlavní rozpor celé věci. Troufám si tvrdit, že s vymezením tohoto předmětu si odvolací soud poradil velice dobře, neboť provedl rozbor, který zahrnoval jak právní stránku věci, tak technickou stránku věci. Naprosto souhlasím s tvrzením, že se v případě počítačové sestavy jedná o věc složenou, která je s ohledem na ust. § 505 NOZ vymezena jako věc, která je vytvořena z několika různých částí, které mají relativně samostatnou povahu a je možné je oddělit bez následného znefunkčnění věci, tj. po oddělení si věc uchovává svou původní

povahu.⁸¹ Můžeme tak konstatovat, že počítač je složen z oddělitelných součástí, které však při svém spojení do počítačové sestavy ztrácejí svou samostatnost a představují tak pouze funkční celek.

I v technickém pojetí se počítačovou sestavou myslí zejména soubor prvků hardwaru a softwaru, který zajišťuje funkčnost počítače, kdy součástí hardwaru jsou hmotné komponenty, např. základní deska, procesor atd., a součástí softwaru jsou nehmotné komponenty, např. operační systém, programy atd.⁸² Zde bych se proto pozastavila u důvodu vymezení monitoru jako příslušenství věci. Vznikl zde problém, který spočíval v určení, zda se v případě monitoru jedná o příslušenství počítače či o věc samostatnou. Vzhledem ke skutečnosti, že byl monitor zakoupen jako *součástí balíčku*, kterým žalobce zakoupil počítačovou sestavu, ačkoli si monitor zvolil sám, považovala bych ho v takovém případě za součást hardwaru počítače, protože tvoří jeho základní strukturu a z části na něm závisí funkčnost celého počítače, neboť je, jak sám soud uvedl, zobrazovacím zařízením. Z tohoto důvodu bych jej považovala za příslušenství věci ve smyslu ust. § 510 NOZ. Pokud by však byl monitor zakoupen zcela samostatně a nezávisle na počítačové sestavě, pak bych byla otázkou, zda by bylo možné jej posuzovat jako věc samostatnou, nicméně v souladu s ust. § 556 odst. 2 NOZ, bych se v tomto případě přikláběla k názoru, že monitor je součástí počítače, a tedy jeho příslušenstvím, a to bez ohledu na to, zda si jej žalobce vybral sám či nikoli, neboť byl zakoupen společně s počítačem. S ohledem na shora uvedené považuji za správný závěr soudu, že monitor jakožto vedlejší věc u věci hlavní sdílí právní osud věci hlavní.

Co se týče aktuální právní úpravy, je potřeba zmínit, že počítač je považován za věc s digitálními vlastnostmi dle ust. § 2158 odst. 2 NOZ, neboť se jedná o hmotnou movitou věc, která obsahuje digitální obsah nebo službu, popřípadě je s takovým obsahem spojena způsobem, kdy jejich absence brání, aby věc plnila svou funkci. Digitálním obsahem se v tomto případě myslí zejména operační systém, aplikace či jiný software. S čímž by se soud musel vypořádat při rozhodování tohoto sporu, pokud by jej řešil dnes.

4.1.2 Spotřebitelská kupní smlouva

V samém začátku svého rozhodnutí odvolací soud vycházel ze zjištění soudu prvního stupně, že mezi žalobcem a žalovanou došlo k uzavření spotřebitelské kupní smlouvy podle ust.

⁸¹ KOUKAL, Pavel. In: LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1558 – 1560.

⁸² MYŠKA, Karel. *Základní hardware a software, operační systém*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, s. 17-23.

§ 2158 a následující NOZ na základě které kupující, jakožto spotřebitel, zakoupil od žalované, jakožto prodávající, počítačovou sestavu skládající se ze součástí blíže specifikovaných na faktuře, přičemž žalovaná provedla montáž počítače, jeho konfiguraci a testování. Soud prvního stupně uvedl, že takovou smlouvu je potřeba vykládat dle kritérií obsažených v ust. § 555 NOZ způsobem dle ust. § 1812 NOZ, a to z důvodu žalobce vystupování v roli spotřebitele, oproti roli žalované, která v tomto vztahu vystupovala v rámci své podnikatelské činnosti, tzn. jako podnikatel.

V tomto ohledu ve shledání soudu, že se jedná o spotřebitelskou smlouvu plně souhlasím, neboť je zřejmé, že se žalobce rozhodl zakoupit počítač od žalované, přičemž je žalovaná bez pochyby podnikatelkou dle ust. § 420 NOZ a v daném vztahu jednala v rámci své podnikatelské činnosti vůči žalobci, který jednoznačně uzavřel kupní smlouvu jako spotřebitel dle ust. § 419 NOZ. Pokud stejně jako soud přihlédneme k běžné praxi při uzavírání smluv vykazující shodné aspekty, dojdeme k závěru, že tato smlouva je běžnou spotřebitelskou smlouvou, která není nijak zvláštní v právním styku, ba naopak i s ohledem na předmět koupě je spotřebitelská kupní smlouva běžná.

4.1.3 Právo na odstoupení od smlouvy

Odvolační soud odkázal na ust. § 2169 odst. 2 NOZ, kterým bylo dáno právo kupujícího na dodání nové věci, nebo výměnu součásti, a to i v případě odstranitelné vady, pokud věc nemůže být řádně užívána pro opakovaný výskyt vady po opravě nebo pro větší počet vad, v takovém případě má kupující právo od smlouvy odstoupit. Uvedl, že *„dle soudní praxe jde o opětovné vyskytnutí vady po opravě zpravidla tehdy, jestliže se stejná vada, která byla v době pro uplatnění práv již nejméně dvakrát odstraňována, znovu vyskytne. O stejné vadě lze hovořit za situace, kdy má vada stejné projevy ve vlastnostech koupené věci, přičemž není podstatné, jakým způsobem byla odstraňována. Důvodem pro odstoupení od smlouvy může být „opětovné vyskytnutí vady po opravě“ jen tehdy, brání-li užívání věci jako věci bez vady, tj. užívání dohodnutým způsobem nebo řádně.“*⁸³ Vzhledem ke skutečnosti, kdy ze strany žalobce došlo k pěti reklamacím, jejichž výsledkem byly výměny podstatných částí počítače, zejména výměna HDD a aktualizace biosu, výměna HDD a SSD, výměna RAM a CPU, přičemž projevy jednotlivých vad byly popsány shodně jako *Blue Screen of Death*, atd. Z tohoto důvodu soud

⁸³ HRÁDEK, Jiří. In: HAJNAL, Zsolt. *Comparative Analysis of National Jurisdictions Regarding Consumer Sales and Unfair Commercial Practices*. Bukurešť: C. H. Beck, 2020, s. 7-35.

uzavřel, že není pochyb, že takové vady brání řádnému užívání počítače, přičemž se vady projeví opakovaně v rámci 24měsíční době, a žalobce tak byl oprávněn od smlouvy odstoupit a žádat od žalované vrácení kupní ceny. Dále konstatoval, že žalobce své právo vůči žalované uplatnil řádně a včas, přičemž vrácení kupní ceny nemusí být podmíněno povinností vrácení počítače žalované. Tuto část celé případové studie považují za nejdůležitější vzhledem k tématu diplomové práce i vzhledem ke změnám právní úpravy, a proto se jí budu v následujících řádcích snažit detailně rozebrat a analyzovat odlišnosti od aktuální právní úpravy.

Dle ust. § 2165 odst. 1 NOZ je kupující oprávněn vytknout vadu, která se na věci projeví v době dvou let od převzetí, přičemž dle odst. 2 téhož ustanovení zakotvuje lhůtu k uplatnění práva v případě věci s digitálními vlastnostmi, které mají být dle smlouvy poskytovány soustavně po určitou dobu, může kupující vytknout vadu, která se na nich vyskytne nebo projeví v době dvou let od převzetí. Doba dvou let od převzetí věci pokrývá dobu, kdy se vada, kterou mělo zboží v době převzetí, může projevit, v tomto případě se vady projeví v této době. Nicméně neexistuje žádná lhůta, během které je spotřebitel povinen takovou vadu vytknout.

V souladu s ust. § 2169 odst. 1 NOZ má kupující právo na dodání nové věci bez vad či opravu věci, ledaže je takový způsob odstranění vady nemožný nebo ve srovnání s druhým nepřiměřeně nákladný.

Ust. § 2171 odst. 1 písm. b) NOZ stanoví, že kupující je oprávněn odstoupit od smlouvy v případě, že se vada na věci objeví opakovaně. Vzhledem ke skutečnosti, že bylo nutné počítač reklamovat pětkrát, z čehož třikrát došlo k opravě, můžeme konstatovat, že nedošlo k řádnému odstranění vady v souladu s ust. § 2170 NOZ, z tohoto důvodu by měl žalobce právo žádat přiměřenou slevu z kupní ceny, avšak vzhledem k četnosti opakujících se vad považují za spravedlivé přistoupit k nejzazší možnosti, kterou je odstoupení od smlouvy. Právo odstoupit od smlouvy prokazatelně žalobci vzniklo, neboť dle judikatury je spravedlivé odstoupit od smlouvy v případě stejné vady alespoň po dvou jejích opravách, „*tzn. v okamžiku, kdy se vada vyskytne potřetí*“⁸⁴, což v našem případě je splněno. Následně dle ust. § 2171 odst. 4 NOZ „*Odstoupí-li kupující od smlouvy, prodávající vrátí kupujícímu kupní cenu bez zbytečného odkladu poté, co obdrží věc nebo co mu kupující prokáže, že věc odeslal.*“ Toto ustanovení tak z pohledu aktuální právní úpravy zcela mění závěr soudu o tom, že rozhodnutí o vrácení kupní ceny nemusí být podmíněno povinností vrátit žalované předmětný počítač.

I v případě aktuální právní úpravy by soud došel k závěru, že žalobci oprávněně vzniklo právo odstoupit od smlouvy ze shora zmíněných důvodů, za výrazně odlišnou tak shledávám

⁸⁴ VÍTOVÁ, Blanka. In: HULMÁK, M., a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014)*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 165 – 169.

pouze změnu v tom, že je prodávající oprávněn vrátit kupní cenu kupujícímu až po obdržení věci či po prokázání, že věc byla odeslána.

4.1.4 Prodlení s vrácením kupní ceny

Odvolací soud rozhodl odlišně od prvostupňové soudu, a to v části rozhodnutí o prodlení žalované s vrácením kupní ceny. Odvolací soud tvrdí, že mělo být vycházeno z ust. § 1958 odst. 2 NOZ, dle kterého neujednají-li strany, kdy má dlužník splnit dluh, může věřitel požadovat plnění ihned a dlužník je poté povinen splnit bez zbytečného odkladu. *„Z časového určení bez zbytečného odkladu přitom vyplývá, že jde o velmi krátkou lhůtu, již je míněno bezodkladné, neprodlené, bezprostřední či okamžité jednání směřující ke splnění povinnosti, přičemž doba trvání lhůty závisí vždy na okolnostech konkrétního případu.“*⁸⁵ Žalobce v předžalobní výzvě požadoval vrácení kupní ceny ve lhůtě do 7 dnů, která je dle soudu adekvátní ke splnění povinnosti *bez zbytečného odkladu*, a proto uzavřel, že se žalovaná dostala do prodlení uplynutím sedmidenní lhůty počínající doručením předžalobní výzvy.

Jak již bylo výše zmíněno, aktuální právní úprava disponuje ust. § 2171 odst. 4 NOZ, dle kterého v případě odstoupení od smlouvy ze strany kupujícího mu prodávající vrátí kupní cenu bez zbytečného odkladu po obdržení věci či po prokázání, že věc byla odeslána k prodávajícímu. Z tohoto důvodu by dle aktuální právní úpravy soud, musel přihlídnout ke skutečnosti, zda bylo prodávající věc vrácena či kupující prokázal jeho odeslání prodávající. Tedy k prodlení s vrácením kupní ceny by mohlo dojít v případě, že po obdržení věci či prokázání jejího odeslání kupující by prodávající bez zbytečného odkladu s vrácením kupní ceny otálela či byla zcela pasivní, neboť tímto stanoveným časovým plněním je dle ust. § 1958 odst. 1 NOZ dlužník povinen plnit i bez vyzvání věřitele. Z rozhodnutí však není konkrétně uvedeno, zda k předání věci zpět prodávající došlo, ale z obsahu vyplývá, že spíše nedošlo, z čehož dovozují, že k prodlení z pohledu aktuálně platné právní úpravy by nedošlo.

4.2 Zhodnocení rozdílů mezi právními úpravami

Po shora uvedeném zhodnocení rozdílů mezi právní úpravou platnou v době vydání rozhodnutí a současně platnou právní úpravou si dovolím vymezit v této podkapitole hlavní rozdíly, které shledávám.

⁸⁵ Rozsudek Krajského soudu v Brně – pobočka Jihlava ze dne 26. dubna 2023, č. j. 54 Co 41/2023-85.

Z této komparace vyšlo najevo, že se pravděpodobně proces reklamace nezmění výrazným způsobem, nicméně zásadnější změnou může být například ust. § 2171 odst. 4 NOZ, dle kterého v případě odstoupení od smlouvy ze strany kupujícího mu prodávající vrátí kupní cenu bez zbytečného odkladu po obdržení věci či po prokázání, že věc byla odeslána k prodávajícímu.

Pokud by dnes soud rozhodoval v obdobném případě, jistě by s ohledem na ust. 2158 odst. 3 NOZ konstatoval, že se v případě počítače jedná o hmotnou movitou věc, která je propojena s digitálním obsahem takovým způsobem, že by bez něj nemohla plnit své funkce. Stejně tak, by se dnes pravděpodobně nemusel zabývat vymezením *res composita*, neboť je dnes kladen důraz zejména na funkčnost věci, která je objektivním požadavkem na soulad věci se smlouvou. Dále se domnívám, že by se dnes soud musel vypořádat i s ust. § 2161a NOZ, které poukazuje odpovědnost za vadu věci v důsledku nesprávné montáže či instalace, neboť montáž i instalace byla provedena prodávajícím.

Nicméně, i s ohledem na tyto změny, které přinesla novela č. 374/2022 Sb., by soud s největší pravděpodobností rozhodl stejně či minimálně ve velké shodě.

Závěr

V této práci jsem zkoumala odpovědnost za vady při spotřebitelské koupi a zaměřila se na specifické otázky s touto problematikou spojené, přičemž jsem se snažila přiblížit některá z úskalí, která tato problematika s sebou nese. Z toho důvodu jsem do práce zakomponovala nizozemskou legislativu, která jistě přispěla ke zdůraznění dílčích problémů a poskytla možný způsob, jak na některé z problematických aspektů této problematiky pohlížet v kontrastu toho, jak jsou řešeny českou legislativou. V souvislosti s poznatky získané zkoumáním nizozemské právní úpravy odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi si dovoluji českou právní úpravu této oblasti hodnotit pozitivně, a to zejména z důvodu její precizní komplexnosti a strukturovanosti, což shledávám velice efektivním pro její aplikovatelnost právě ve sféře vztahů mezi spotřebiteli a podnikateli.

V rámci psaní této práce jsem došla k závěru, že problematika odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi je velmi složitá materie, kterou nelze jednoduše shrnout, neboť vždy vyvstanou nové a nové otázky, které je třeba zodpovědět. Jednotlivé případy v praxi je tak nutné posuzovat individuálně a s určitou opatrností, neboť možná specifika daného případu mohou být právě tím, co přispěje k rozřešení otázek a aspektů tohoto institutu, které nám jsou zatím skryty.

V úvodu práce se zabývám obecnému právnímu rámci v souvislosti s úpravou odpovědnosti za vady. Cílem bylo systematicky vymezit kontrast mezi obecným a speciálním spotřebitelským režimem právní úpravy. Na základě tohoto vymezení mohu konstatovat, že právní úprava práv z vadného plnění při prodeji zboží spotřebiteli je velmi specifický institut, který se neliší zásadním způsobem od obecného režimu práv z vadného plnění, neboť se v podstatě jedná o rozšíření právní úpravy tak, aby vybalancovala nerovnost v postavení mezi spotřebitelem a podnikatelem.

Ve druhé kapitole podrobně rozebírám problematiku smlouvy uzavírané se spotřebitelem i s ohledem na historický vývoj tohoto institutu, ale zejména na vymezení subjektů předmětných vztahů, přičemž jsem došla k závěru, že spotřebitelské smlouvy existují primárně za účelem ochrany strany spotřebitele, jež je považován za slabší stranu smluvního vztahu. Spotřebitel je vymezen jako přirozená osoba, která jedná mimo rámec své podnikatelské či zaměstnanecké činnosti, z čehož vyplývá, že spotřebitelem nemůže být právnická osoba, neboť obvykle jedná v rámci své podnikatelské činnosti. K tomuto názoru se přiklání i

Evropský soudní dvůr ve svém rozhodnutí ze dne 14. 3. 1991, sp. zn. C-361/89, ve věci trestního řízení proti Patrice Di Pinto, avšak nechává prostor myšlence, která připouští právnickou osobu v postavení spotřebitele ve chvíli, kdy by se jednalo o neběžný právní úkon, který primárně nesouvisí s podnikatelskou činností právnické osoby. Tedy je možné říci, že ve specifických situacích, které by si žádaly podrobný právní rozbor, by mohla být právnická osoba spotřebitelem, nicméně taková situace by byla ojedinělá a velice právně složitá, a proto se kloním k závěru, že spotřebitelem je pouze fyzická osoba, neboť v českém kontextu právnická osoba nejspíše v žádném případě nemůže být považována za spotřebitele. Jednodušším případem je pak situace, kdy podnikatel (např. OSVČ) vystupuje při právním jednání v postavení spotřebitele, neboť skutečnost, že je jedná o podnikatele není relevantní pro posouzení jeho postavení. a to z důvodu, že se stále jedná o fyzickou osobu. Relevantním pro takovou situaci je to, zda je právní jednání činěno v souvislosti s podnikatelskou činností podnikatele či nikoli, pokud nikoli podnikatel může být považován za spotřebitele.

Ve třetí kapitole se věnuji samotné odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi. Podrobně se věnuji jakosti při převzetí, přičemž zkoumám objektivní a subjektivní požadavky na soulad věci se smlouvou, stejně tak uplatnění práv z odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi, a to zejména právu na odstranění vady, právu na dodání nové věci/součásti věci, právu na opravu, právu na přiměřenou slevu či právu na odstoupení od smlouvy. V neposlední řadě průběžně komparuji českou právní úpravu s nizozemskou. Z této kapitoly lze vyvodit, že s ohledem na ustanovení o jakosti při převzetí lze určitým způsobem odpovědnost za vady při spotřebitelské koupi smluvně upravit ve prospěch spotřebitele. Tato smluvní flexibilita má však pevně dané mantinely, neboť zásada autonomie vůle smluvních stran ve spotřebitelských vztazích nemůže být absolutní a je třeba ji korigovat. Za nejdůležitější limit pak můžeme považovat výraznou relativní kogentnost právní úpravy, kdy se nelze od ustanovení smluvně odchýlit v neprospěch spotřebitele, stejně tak jako nemůžeme zkracovat spotřebitelova práva např. úplatnou nápravou vady na věci. Dále považuji za důležité zmínit, že v případě, kdy se vada projeví v průběhu 1 roku od převzetí věci, má se za to, že věc byla vadná již při převzetí, a tedy spotřebitel nenesé důkazní břemeno ohledně vadnosti věci. Spotřebitel může vytknout vadu, která se na věci projevila v době dvou let od převzetí věci, přičemž na vytknutí takové vady platí obecná promlčecí lhůta tří let. Pokud však spotřebitel nevytkne vadu věci včas a prodávající opožděné vytknutí namítne u soudu, pak soud spotřebiteli právo z vad nepřizná.

V porovnání s nizozemskou právní úpravou si česká právní úprava v odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi vede velmi obstojně. Ačkoliv každá z právních úprav má svá specifika, hojně se shodují, což je zřejmě dané i skutečností, že jak Nizozemsko, tak Česká

republika jsou členy Evropské unie a platí pro ně stejná evropská právní úprava. Nicméně i přes to, že se základní principy nizozemské i české právní úpravy shodují, považují nizozemskou úpravu za o něco zdařilejší a mnohem rozsáhlejší. Nizozemci kladou větší důraz na opravu či výměnu zboží jako primární prostředek nápravy, neboť je tento způsob efektivnější a rychlejší než vrácení peněz či odstoupení od smlouvy. Stejně tak považují za velmi zdařilou tabulku s požadavky na minimální životnost věcí v různých kategoriích, vydanou nizozemskou Technickou komorou, přičemž ačkoli se nejedná o závaznou úpravu, je soudy, výrobci i spotřebiteli obecně uznávána. Tato tabulka poskytuje spotřebiteli jasnou představu o životnosti a spolehlivosti věci, čímž se zvyšuje právní jistota a předchází se tak případným sporům.

Ve čtvrté kapitole této práce se věnuji případové studii, kterou je rozhodnutí Krajského soudu v Brně – pobočka Jihlava ze dne 26. 4. 2023, č. j. 54 Co 41/2023-85. Toto rozhodnutí zkoumám z hlediska právní úpravy aktuální v době vydání rozhodnutí v komparaci s aktuální právní úpravou. Soud v tomto případě zkoumá primárně skutečnost, zda byl kupujícím zakoupen sestavený počítač či pouze jeho dílčí komponenty, neboť bez takové informace není možné rozhodnout, zda měl právo odstoupit od smlouvy a požadovat vrácení celé kupní ceny. Stejně tak je tomu v případě vymezení věci v právním smyslu (pro účely počítačové sestavy). Hlavním přínosem judikátu pro tuto práci je praktická ukázka soudního zkoumání reklamace, konkrétněji řešení vadnosti věci a správnost postupu při reklamaci. Rozhodnutí jsem porovnala s aktuálně platnou právní úpravou, neboť bylo vydáno mezi posledními před účinností spotřebitelské novely. Z tohoto porovnání vyšlo najevo, že by změny v právní úpravě nezapříčinily odlišné rozhodnutí soudu, nicméně došlo k několika změnám, které by usnadnily proces rozhodování, a to zejména např. stanovení počítače jako věc movitou s digitálními vlastnosti či zkoumání funkčnosti počítače jako objektivní požadavek na soulad věci.

Použitá literatura

Monografie

KINCL, Jaromír, URFUS, Valentin, SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*. 1. vydání. Praha: C. H. BECK, 1995, s. 386.

MYŠKA, Karel. *Základní hardware a software, operační systém*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, s. 54.

PLECITÝ, Vladimír, a kol. *Aktuální otázky ochrany spotřebitele*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2015, s. 271.

SELUCKÁ, Markéta. *Ochrana spotřebitele v soukromém právu*. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 134.

ŠILHÁN, Josef. *Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 560.

ŠTENGLOVÁ, Ivana, DĚDIČ, Jan, FIALA, Josef a kol. *Základy občanského práva hmotného. Závazkové právo I*. Praha: Leges, 2023, s. 542.

ŠVESTKA, Jiří. *Odpovědnost za vady podle československého socialistického práva*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova, 1976, s. 279.

TICHÝ, Luboš, KOCÍ, Miloš. *Spotřebitelská kupní smlouva*. Praha: Univerzita Karlova, 2013, s. 143.

Zahraniční monografie

GINIGE, Tilak, GREEN, Iain, VAN CALSTER, Patrick, SIMONS, Alain and MCMULLEN, Joseph. *Social and Scientific Uncertainties in Environmental Law*. Intersentia, Cambridge: Intersentia, 2024, s. 514.

HAJNAL, Zsolt. *Comparative Analysis of National Jurisdictions Regarding Consumer Sales and Unfair Commercial Practices*. Bukurešť: C. H. Beck, 2020, s. 7-35.

SIKORSKA, Karolina Maria. *The presumption of non-conformity in European consumer sales law*. Haag: Boom, 2015, s. 361.

Komentáře

HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník V: Závazkové právo. Zvláštní část (§ 1721- 2054)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1344.

HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014)*. V Praze: C.H. Beck, 2014, s. 2080.

LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2296.

MELZER, Filip, TÉGL, Petr a kol. *Občanský zákoník § 419-645. Velký komentář. Svazek III*. Olomouc: Leges, 2014, s. 1264.

PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír. *Občanský zákoník: Komentář. 2. vydání (2. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2023, Dostupné z: databáze beck-online.cz

VÍTOVÁ, Blanka. *Zákon o ochraně spotřebitele: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 364.

Právní předpisy

Zákon č. 11/1918 Sb., zákon o zřízení samostatného státu československého.

Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 65/1965 Sb.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 428/2011 Sb.

Zákon č. 634/1992 Sb., zákon o ochraně spotřebitele.

Zákon č. 367/2000 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění ke dni 1. 1. 2014.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 374/2022 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Rady 85/577/EHS ze dne 20. prosince 1985 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory.

Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES ze dne 16. února 1998 o ochraně spotřebitelů při označování cen výrobků nabízených spotřebiteli.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/771 ze dne 20. května 2019 o některých aspektech smluv o prodeji zboží, o změně nařízení (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES a o zrušení směrnice 1999/44/ES.

Burgerlijk Wetboek.

Soudní rozhodnutí

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2008, sp. zn. 33 Odo 897/2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 10. 2014, sp. zn. 31 Cdo 1313/2014.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. dubna 2016, sp. zn. 32 Cdo 2290/2014.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. července 2017, sp. zn. 33 Cdo 4245/2016.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. října 2020, sp. zn. 33 Cdo 416/2020.

Usnesení Vrchního soudu ze dne 31. října 2016, č. j. VSPH 1703/2016-A-17.

Rozsudek Krajského soudu v Brně – pobočka Jihlava ze dne 26. dubna 2023, č. j. 54 Co 41/2023-85.

Rozsudek SDEU ze dne 14. 3. 1991, sp. zn. C-361/89.

Rozsudek SDEU ze dne 22. 11. 2001, sp. zn. C-541/99 a C-542/99.

Rozhodnutí SDEU ze dne 3. 10. 2019, sp. zn. C-208/18.

Odborné články

FLÍDR, Jan. Negativní ujednání o vlastnostech předmětu koupě ve spotřebitelské kupní smlouvě. *Právní rozhledy*, 2023, roč. 31, č. 3, s. 77–87.

HRÁDEK, Jiří. Zvláštní číslo časopisu *Jurisprudence*. Změna spotřebitelského práva 2023. *Jurisprudence*, 2023, č. 1, s. 1–2.

SIMON, Rita. Zvyšování environmentální udržitelnosti prostřednictvím reformy smluvního práva. *Jurisprudence*, 2023, č. 1, s. 21–26.

Jiné zdroje

KELBLOVÁ, Hana. *Historický vývoj odpovědnosti za právní vady věci v právu českých zemí.*

Dny práva – 2010 – Days of Law, 1. ed. Brno : Masaryk University, 2010, s. 1558-1569.

Důvodová zpráva k zákonu č. 374/2022 Sb.

Anotace

Diplomová práce na téma „Odpovědnost za vady při spotřebitelské koupi“ se zabývá problematikou odpovědnosti za vady a uplatňování práv z této odpovědnosti ve speciálním režimu prodeje zboží spotřebiteli v České republice.

Cílem této práce bylo zkoumat jednotlivé možnosti vzniku odpovědnosti za vady při spotřebitelské koupi s ohledem na proces a možnosti uplatňování těchto práv, to celé v porovnání s nizozemskou právní úpravou. Jedná se o zajímavé a aktuální téma, neboť se dotýká každodenního života nás všech, přičemž nedávno proběhla novelizace této problematiky.

Práce je doplněna o případovou studii pro snazší ilustraci rozhodovací praxe českých soudů před novelizací NOZ, přičemž je komparována s aktuální právní úpravou.

Summary

The diploma thesis „Liability for defects in consumer purchases“ deals with the issue of liability for defects and the application of rights under this liability in the special regime of sale of goods to consumers in the Czech Republic.

The aim of this thesis was to examine the various possibilities of liability for defects in consumer purchases with regard to the process and possibilities of exercising these rights, in comparison with the Dutch legislation. This is an interesting and topical issue, as it affects the everyday life of all of us, and the issue has recently been amended.

The thesis is supplemented by a case study to illustrate the decision-making practice of the Czech courts before the amendment of the NOZ, and is compared with the current legislation.

Klíčová slova

Odpovědnost za vady, uplatnění práv z odpovědnosti za vady, reklamace, spotřebitel, podnikatel.

Keywords

Liability for defects, assertion of rights under liability for defects, claims, consumer, entrepreneur.